

Épület és környezet kapcsolata a német - svájci építészetben I.

Bevezetés Svájc kultúrájába

Magashegyi levegő

A Svájci doboz - Kontrasz és mimikri

Mesterséges természet

Környezettudatos gondolkodás

Regionális stratégiák

Kitekintés

Suiza
no
existe

Ben 92

Ben Vautier, Svájc nem létezik, 1992
sevillai világkiállítás svájci pavilon
"Je pense, donc je Suisse"
Gondolkodom tehát svájci vagyok
Identitás definiálása negatív
fogalmak segítségével.

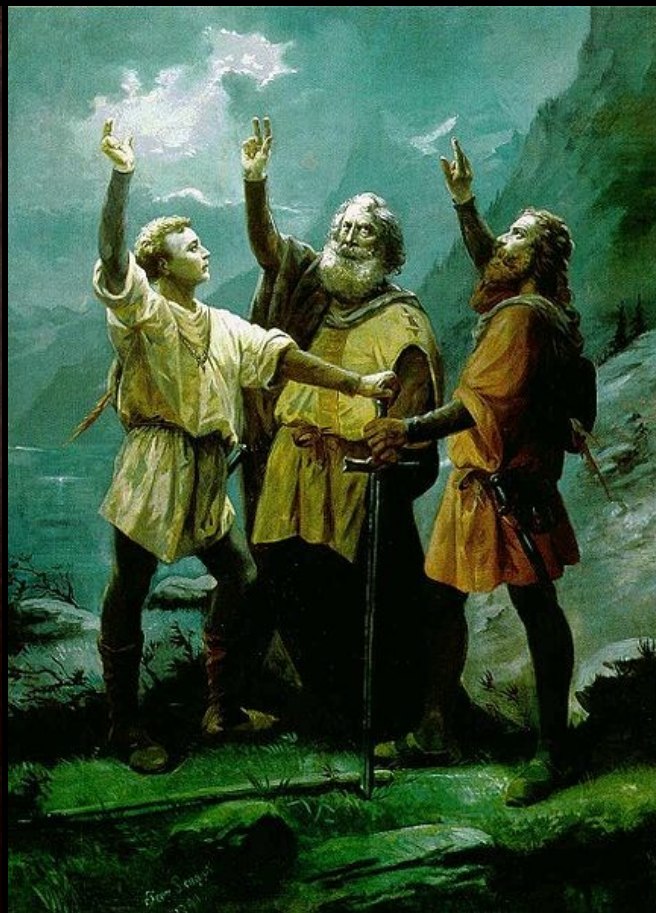
Államalapítás, -forma 1.

August 1291. augusztus 1.: a legenda szerinti „Örök Szövetség” (Rütlichswur) (Schwyz, Uri, Unterwalden)

1848. szeptember 12. a mai modern szövetségi állam létrejötté.

Jelmondat

«Unus pro omnibus, omnes pro uno»

vagyis

«Einer für alle, alle für einen» (dt.)

«Un pour tous, tous pour un» (frz.)

«Uno per tutti, tutti per uno» (ital.)

«In per tuts, tuts per in» (rät.)

«Egy mindenkéért, mindenki egyéért » (magy.)

au Monsieur Fleischer
des Constructeurs Fédérés, Hommage de l'auteur
James O'Neil

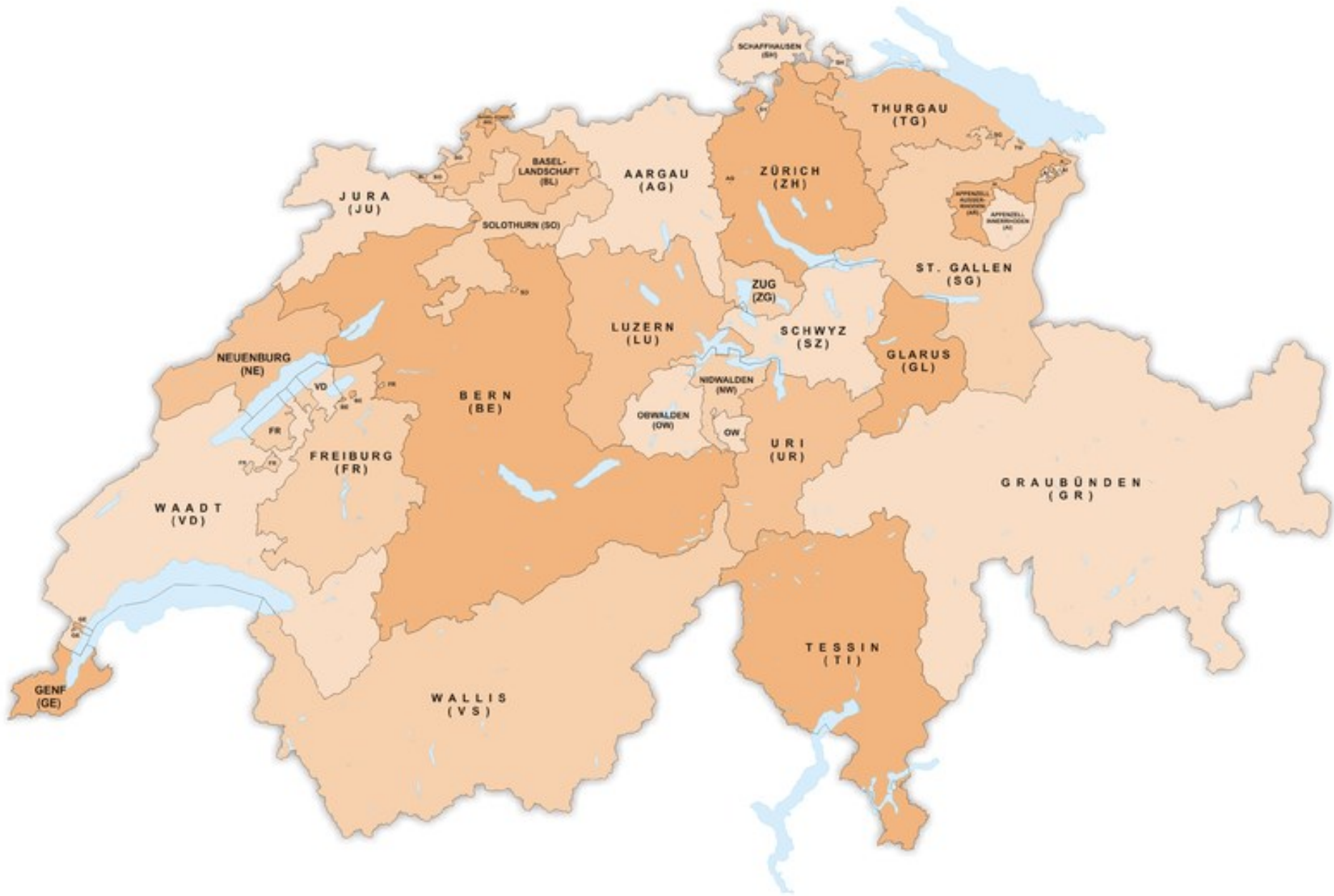
Politikai úr: szeparáció – integráció- semlegesség

Politikai rendszer eltérése az európai sztenderdtől:

- közvetlen demokrácia
- decentralizált döntéshozatali folyamatok: közigazgatás, oktatás, egészségügy
- Abszolutisztikus politikai felfogás hiánya, erős polgári, demokratikus hagyományok

Állandó viták tárgya az ország függetlensége és ennek következtében az ország vélt lemaradás a fejlett világtól.

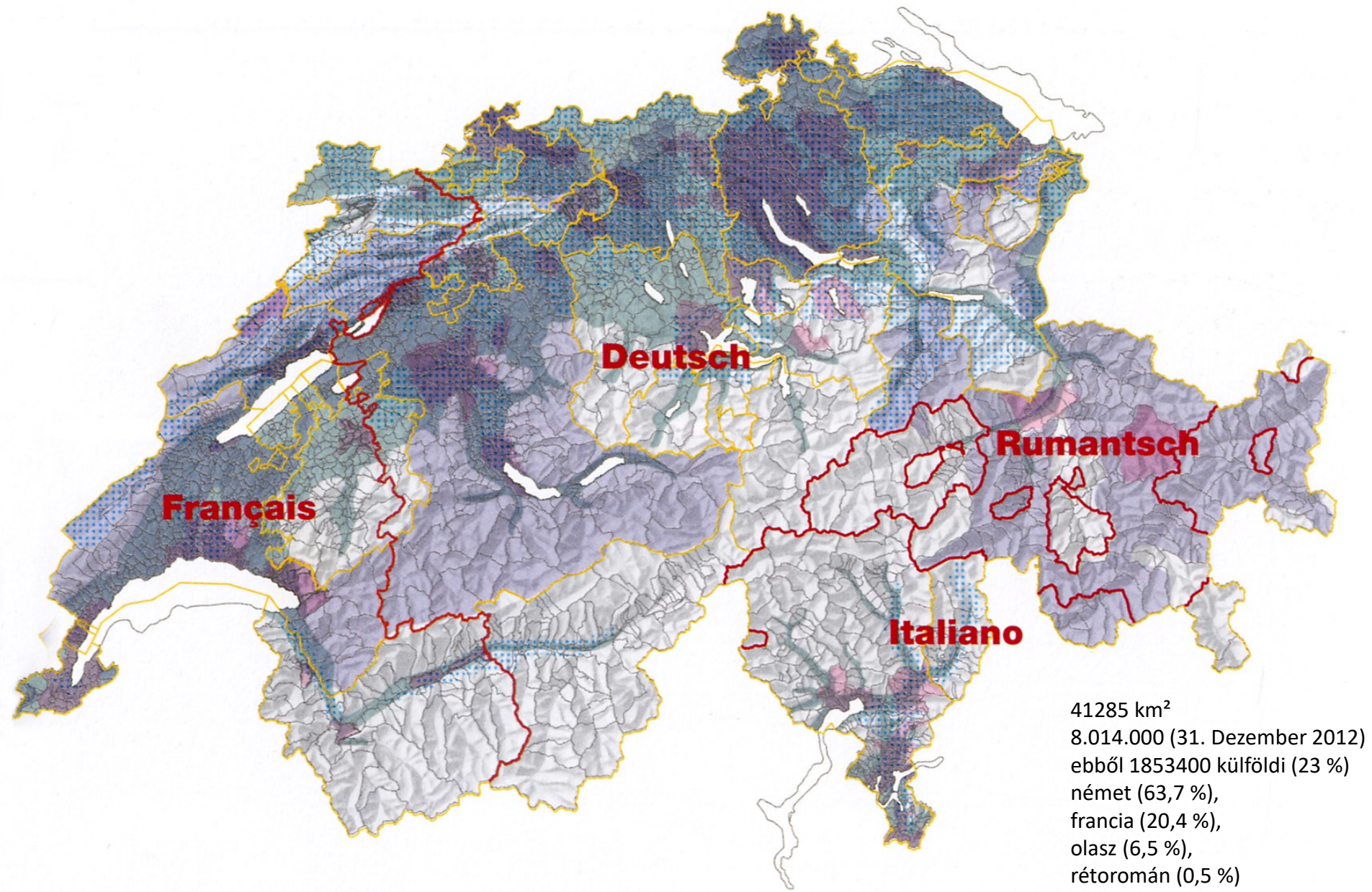
(Globális kapitalizmus, ENSZ 2002, Schengeni egyezmény 2008, nem tagja az Európai Uniónak, hadkötelezettség (svájci gárda))

Társadalom

kiszámítható politikai és jogszabályi közeg, döntési folyamatok átláthatósága,
működő pályázati rendszer, korrupció szinte teljes hiánya, közösségi részvétel a
döntési folyamatokban

Kulturális űr

Három nagy kulturális térség határán - periférikus helyzet, agglomerátum, pluralisztikus modell
 multikulturalitás, többnyelvűség (nyelvi határok nem egyeznek meg a közigazgatási határokkal , inhomogenitás (vallás megoszlása)

Künstlerkneipe Voltaire

Allabendlich (mit Ausnahme von Freitag)

Musik-Vorträge und Rezitationen

Eröffnung Samstag den 5. Februar
im Saale der „Meiererei“ Spiegelgasse 1

Menekültkultúra

- Rotterdam Erasmus, Gottfried Semper, francia és olasz hugenották, stb.
- 1915 Szocialista Internacionálé, Trockij, Lenin, Robert Grimm
- Dadaizmus, Cabaret Voltaire, 1916,
- az új eszmék, szokások iránti fogékonyság, tolerancia

Kultúra

- politikai nemzetfogalom (nem az egységes kultúra teremt meg a nemzet egységét)
  - A konkrét helyhez kötődő kultúra
- Identitás és hely kapcsolata: ország 26%, kanton 21%, közvetlen lakóhely 33%, egyéb 20% (2006)

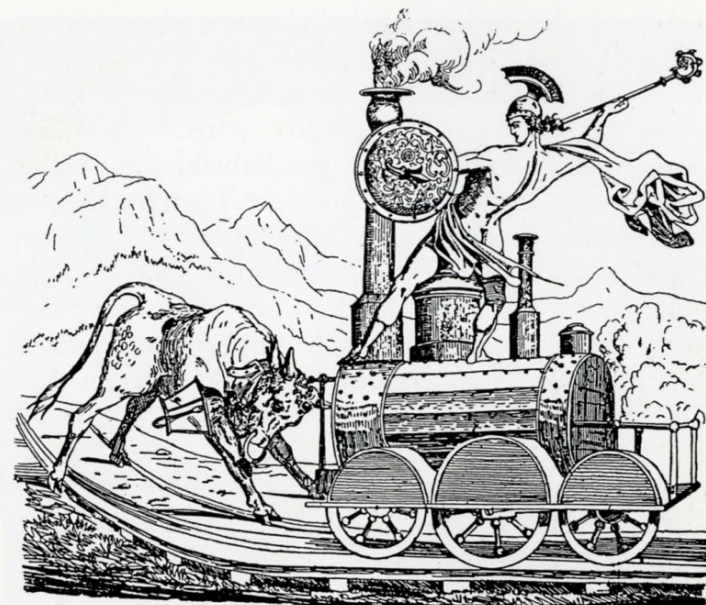
Kulturális identitás és modernizáció Hogyan teremthető identitás?

A heterogén elemekből felépülő új állam (1848) megerősítése:
a technológiai fejlődés melletti kiállás.

Svájc az ipar és az infrastruktúra kiépítését párhuzamban látta a nemzeti
identitás programadó fejlődésével:

- a svájci vasút: nemzeti szimbólum és infrastruktúra
- Politikai és gazdasági egység
- ETH megalapítása- ennek előállításához szükséges mérnöki tudás biztosítása (1854)

Abb. 168: «Achilles bringt den Urnern eine Eisenbahn.» Karikatur zum Streit um die Planung des schweizerischen Eisenbahnnetzes. Aus *Postheiri*, 1852.

Gottfried Semper

DER STIL

in den

technischen und tektonischen Künsten,

oder

PRAKTISCHE AESTHETIK.

Ein Handbuch für Techniker, Künstler und Kunstfreunde

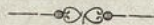
von

Gottfried Semper,

Professor der Baukunst an dem eidgenössischen Polytechnikum zu Zürich,
Erbauer des Theaters und des Museums zu Dresden.

Zweiter Band.

Keramik, Tektonik, Stereotomie, Metallotechnik.

MÜNCHEN.

Friedrich Bruckmann's Verlag.

1863.

C 4766-A

Gazdasági úr
- stratégiai jelentőségű vállalatok függetlensége, hadsereg, Swissair, stb...

Werbeagentur Farner, Zürich, Swatch hirdetés, 1991
 „Ezek a legkedvesebb japán barátaim, mind üveg mögött.
 Ezen üveg mögött viszont a modern óratechnika ketyeg, mely
 elnézést srácok, de nem Japánban hanem Svájcban készült.”

Swatch honlapja, 2007

Hans Hilfiker, Svájci vasúti óra, 1955

Reformáció és mentalitás

- pontosság, precizitás, kálvinista hagyományok, hagyománytisztelet, a takarékoság, a józan ész, a semlegesség, a szabadság, az önrendelkezés, a politikai és gazdasági kezdeményezőkézség, a vállalkozó szellem, a problémák vita, párbeszéd segítségével való megoldása, unalom
- képellenség: az evangéliumi szegénység nevében elutasítják a nagyegyház felesleges fényűzését
- Max Weber: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, 1904-1905
- protestáns hivatás-etika –kapitalista gazdasági rend
- Tárgyasult formája a svájci óra: minőségcentrikus gondolkodás

Földrajzi űr – Az Alpok mint, hegyi sivatag, lakatlan terület

- földrajzi tagozódás: Alpok, Mittelland, Jura
- akadály, kereskedelmi útvonalak, természetes stratégiai védvonal
- Alpokhoz kapcsolódó képzetek, mítoszok

Peter Fischli, David Weiss,
In the mountains,
The Sausage Photographs, 1973

A föld alatti Svájc

Leo Fabrizio, Swiss Bunkers, 2004

FALSCHES CHALET

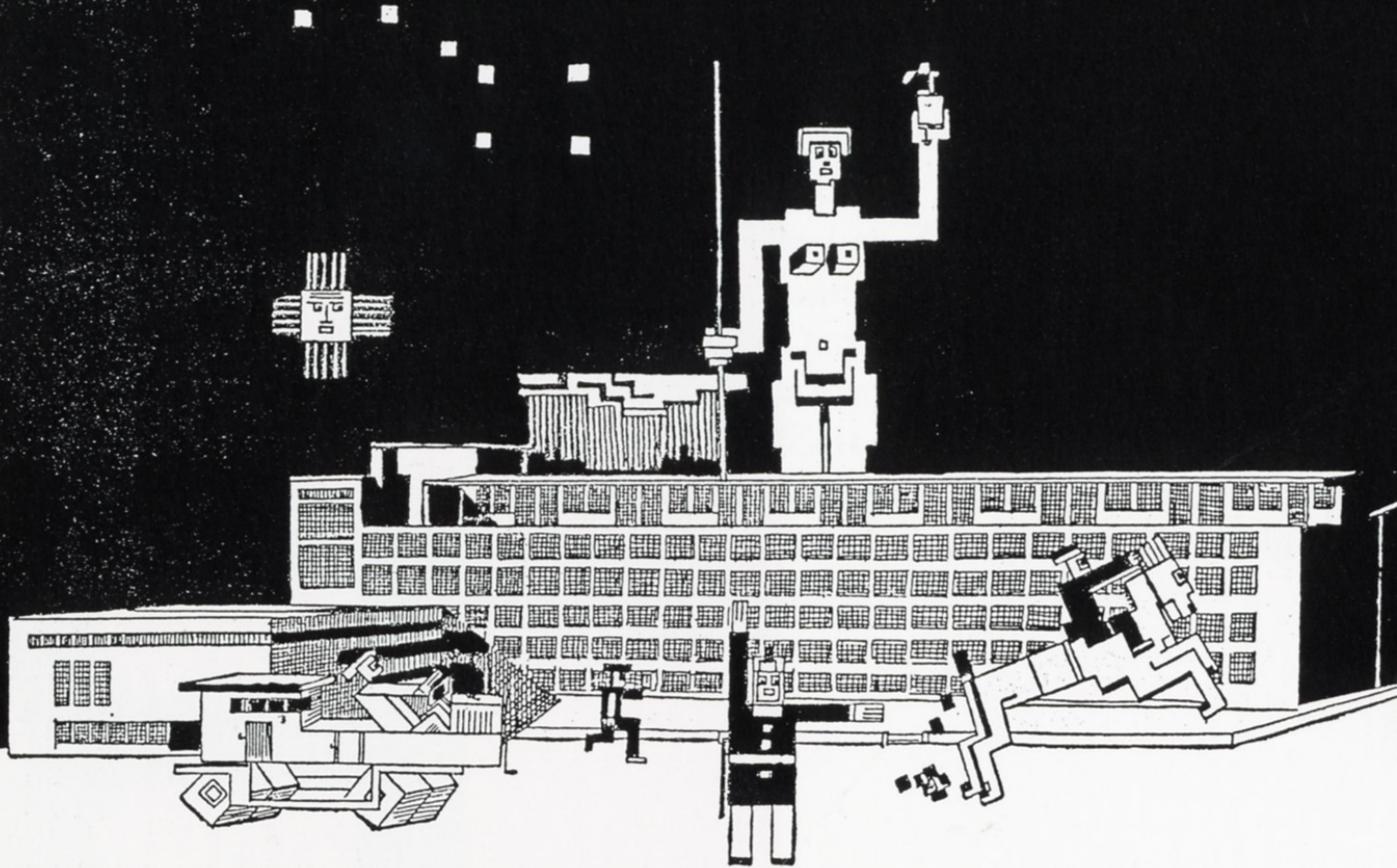
CHRISTIAN SCHWAGER

EDITION PATRICK FREY

Zürich im Zeichen der
neuen Sachlichkeit

WW

Zürich az új tárgyiaság jegyében, karikatúra, Zürcher Volkszeitung, 1930
Adolf Steger, Karl Egender, Kunstgewerbeschule der Stadt Zürich, 1930-1933, ma Schule und Museum für Gestaltung

A modern építészet eltérő koncepciói

az avantgárd radikalizmusa szinkretizmusban oldódik fel,
modern építészet vívmányai+regionalizmus+Heimatschutz

ABC csoport

-tárgyszerű (sachlich) megközelítéséturtr, Funkcionalista,
antimonumentális program, melyet a közösség igényeiből vezettek le
(El Liszickij, Mart Stam, Emil Roth, Hans Schmidt, Hannes Meyer és Hans
Wittwer)

Sigfried Giedion

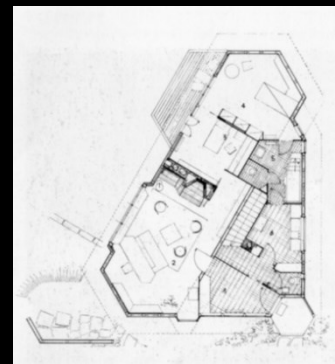
-Építés Franciaországban, építés vasból, építés vasbetonból -
indusztrializáció, új anyagok és a hozzájuk kapcsolódó technikai
újításokat hangsúlyozta;
-Tér, idő és építészet pedig a modern építészetet a térkonceptió
fejlődéstörténetének betetőződéseként jelenítette meg.

Peter Meyer

A kor radikális és forradalmi eszméivel szemben a folyamatosság híve ,
állást foglal a modern építészeti kánon szigorának enyhítése mellett. Az
új építés elveivel szemben azt hirdeti, hogy az építészet funkcionalitása
összeegyeztethető a történelmi forma reflexivitásával. (Asplund, Perret
testvérek). Felvázolja egy klasszikus szellemben gyökerező harmadik út
lehetőségét.

Alfred Roth : Az új építészet

kulturális és társadalmi aspektusok előtérbe állítása, az épített forma
érzékenysége és szigorú következetessége, ideológiamentes, jól
átgondolt program, és megfelelő részletezettséggel kidolgozott,
visszafogott, elegáns, modern esztétika. A topográfiai elhelyezkedést, a
tájképi környezetet, a helyi klímát, a fizikai helyhez kötöttséget és az élő
szokásokat előnyben részesítette az öncélú, merev formai és szerkezeti
elvekhez való ragaszkodással szemben.

Aluminium foil insulation

Isolation mit Aluminiumfolie

achtung: die Schweiz

Svájciság koncepciója: Morális spirituális értékekkel ruházzák fel az ipart, a tájat, a munkaetikát. Nacionalizmus erősödése a II. vh. alatt.

Szellemi önvédelem - (Geistige Landesverteidigung)

föderalizmus - egyformaság

egyenlő jogok, a kisebbségek tisztelete - faji arrogancia

tolerancia és individuális szabadság - állami ideológia

többpártrendszerű demokrácia - egy párti diktatúra

- Svájc szerepe a II. vh.-ban

- Mentalitás változása az 50-es 60-as években

- A kényelmes semlegesség fedezéke mögött magánérdekek húzódnak meg

- Végérvényesen kompromittálódott Svájc idilli képe

(Dürrenmatt: szuperbárány-szuperfarkas)

- A semlegesség nem tartható fenn a multinacionális vállalatok korában

Achtung: die Schweiz (1955)

- Max Frisch, (író, építész) Markus Kutter, (szociológus) Lucius Burckhardt (szociológus, közgazdász

- kompromisszumos modernizmus ellen: nyájas környékeket, melyeket azért terveztek, hogy a falusi élet erőltetett benyomását keltsék. Az építészetnek a társadalom valós igényeire kell választ találnia: Olyan környezetre van szükség, mely mentális-szociális és nem épületek együttese.

- Változást sürgetett a svájci mentalitásban, a provinciális kisszerűségtől a kozmopolita beállítottság irányába, mely urbánus kifejeződése volt az individuális szabadságnak.

-A nagy léptékű városi tervek hiánya

-a svájci társadalom vízióélműködése

- „Realistának lenni nem azt jelenti, hogy nincsenek eszméink”

- „új város” a jövő urbánus és regionális fejlődésének és településszabályozásának letéteményese kívánt lenni. A svájci utópia - természetlen vitákban fulladt ki.

Milyen közegben közt jön létre az építésről a városról és általában a környezetről való gondolkodás?

- Vitális és reflexív építészeti kultúra

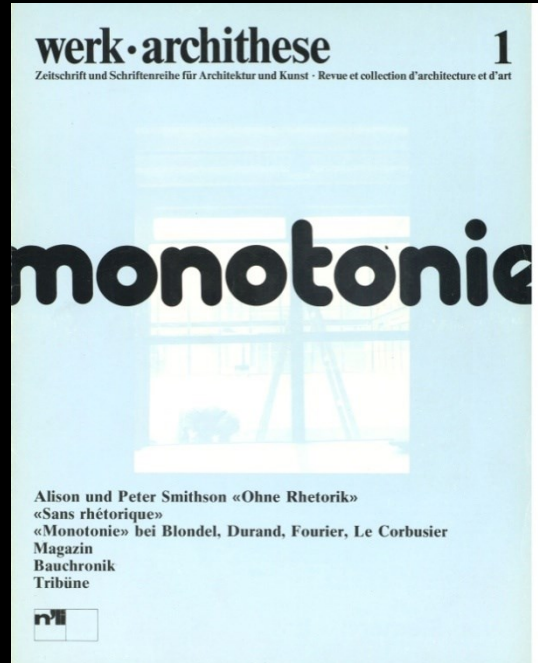
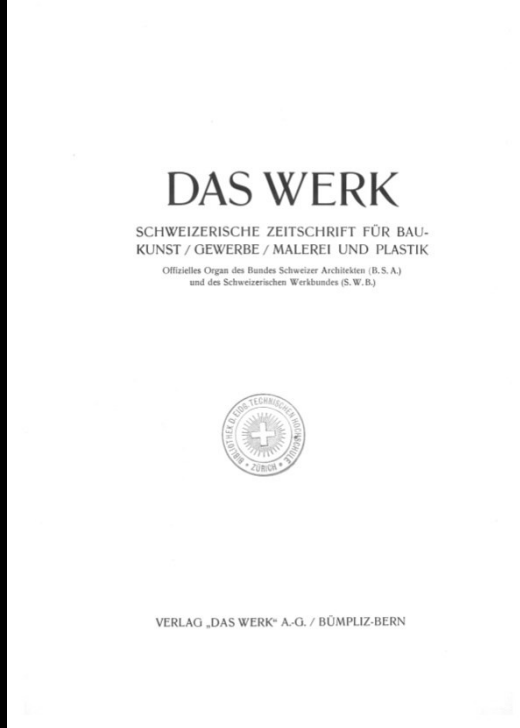
- **Oktatás**
- 1855 ETH-Z(német), EPF-L(francia) – szövetségi finanszírozású műszaki egyetemek, mérnöki, technikai hagyományok meghatározó szerepe.
- 1996 Accademia di architettura, Mendrisio, (USI, Università della Svizzera) regionális építészeti kultúra előmozdítása (Mario Botta)
- Főiskolák (Hochschule), kifejezetten mérnöki, gyakorlatias szemlélet – bolognai folyamatok következtében egyetemi rangú intézményekké váltak.

Szakmapolitika

- Szilárd szakmai hálózat, magas társadalmi megbecsültség, működő pályázati rendszer
- Nemzetközi építészet viszony rendszerébe ágyazott – kiadványok, kiállítások, nemzetközi projektek, svájci építészek nemzetközi porondon, svájci építészet exportcikké válik, külhoni építészek Svájcban.

BSA (Bund Schweizer Architekten)
 SIA (Schweizerischer Ingenieur-und Architektenverein)
 Schweizerisches Architekturmuseum, Bázél, 1984, magánalapítvány

- Die Schweizerische Baukunst 1909-1920
- Das Werk, 1914-1976
- Werk – Archithese, 1977-1979
- Werk Bauen +Wohnen, 1980
- BSA Bund Schweizer Architekten

Alison und Peter Smithson «Ohne Rhetorik»
 «Sans rhétorique»
 «Monotonie» bei Blondel, Durand, Fourier, Le Corbusier
 Magazin
 Bauchronik
 Tribüne

Standortbestimmung

Forum	Standpunkt	Standortüberlegung	Chronik
7. Die Zukunft unserer Städte	14. Vor einer neuen Aufgabe Ulrich Jähle/Jean-Claude Stenger	18. Wo geht es weiter? Lorenz Bredemühl	81. Kunst
8. Städte, Häuser, Architekturen	15. An der Spitze unserer Städte Ulrich Jähle/Jean-Claude Stenger	19. La qualification du territoire urbain composé et rénové Marta Borel	82. Architekturgeschichte
9. Städte 6/79	17. Städte 6/79 Ulrich Jähle/Jean-Claude Stenger	24. Neue Metropolen Rolf Eber	83. Städte
10. Heimatschutz		25. Schweizer Architekturbau Domenico Perini/Leo Gratwohl Jürgen Hölzle	85. Ausstellungen
11. Tagelich		26. Die soziale Stadt Walter Dillinger	86. Publikationswesen
12. Kunst im öffentlichen Raum		27. Die soziale Stadt Walter Dillinger	87. Werkzeuge
		28. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		29. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		30. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		31. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		32. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		33. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		34. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		35. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		36. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		37. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		38. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		39. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		40. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		41. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		42. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		43. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		44. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		45. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		46. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		47. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		48. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		49. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		50. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		51. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		52. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		53. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		54. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		55. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		56. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		57. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		58. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		59. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		60. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		61. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		62. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		63. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		64. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		65. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		66. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		67. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		68. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		69. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		70. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		71. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		72. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		73. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		74. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		75. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		76. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		77. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		78. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		79. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		80. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		81. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		82. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		83. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		84. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		85. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		86. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		87. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		88. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		89. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		90. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		91. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		92. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		93. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		94. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		95. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		96. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		97. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		98. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		99. Die soziale Stadt Walter Dillinger	
		100. Die soziale Stadt Walter Dillinger	

Zürich
 Januar/Februar 1980

archithese

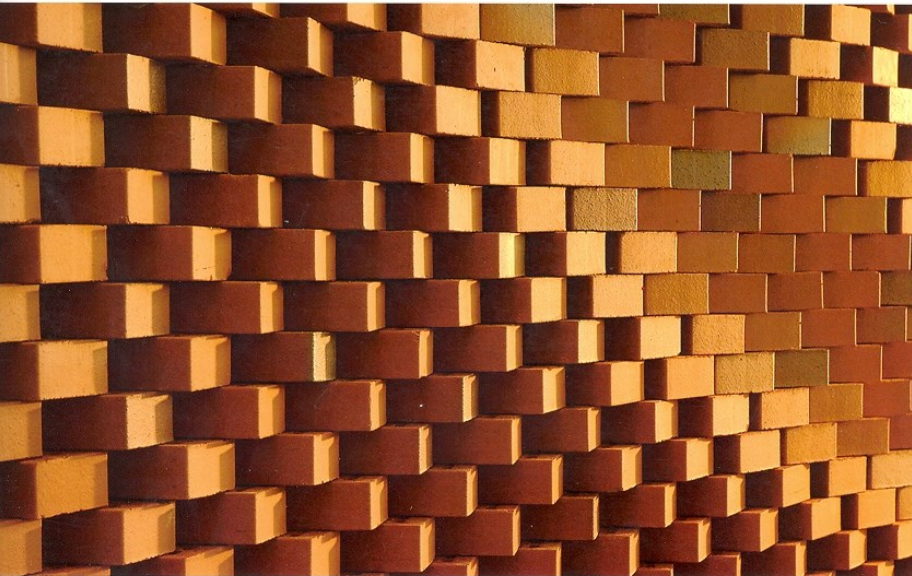
Zeitschrift und Schriftenreihe für Architektur
Revue thématique d'architecture

4.2006

33 Episoden über Architektur und Information
Eine Positionierung des CAAD
Computertechnologie – ein Plädoyer für offene Standards
Lars Spuybroek und der flexible Schinkel
Innovative Technologie, traditionelle Arbeitsteilung
Handwerk im Computerzeitalter
Die Programmierte Wand – ein Forschungsbericht
An den Grenzen der Standardisierung
Computerspiele und ihr Einfluss auf die Stadtplanung
Vers un mode de production non-standard
Computing and alternative design proposals
Digital Morphogenesis – a paradigmatic shift

huggen_berger Schulhauserweiterung, Uetikon
David Chipperfield Literaturmuseum, Marbach

CAAD
CAAO

schweizerbau
dokumentation

HOCH PART ERRE

ZEITSCHRIFT FÜR ARCHITECTUR UND DESIGN

VEREINT
Der Synthes-Neubau ist
Firmensitz und Werkstatt

VERWANDELT
Jörg Boners Möbel
fürs Museum Rietberg

VERSUCHT
Licht und Schatten
in Mario Bottas Rigibad

Archithese, 1971

Stanislaus von Moos, Hans Reinhard

Verband freierwerbender Schweizer Architekten (FSAI)

Hochparterre, 1988

Építészeti és design

Bútor, grafika, ékszer, ipari formatervezés,
terméktervezés, arcualattervezés

PHILIP JODIDIO

ARCHITECTURE IN SWITZERLAND

TASCHEN

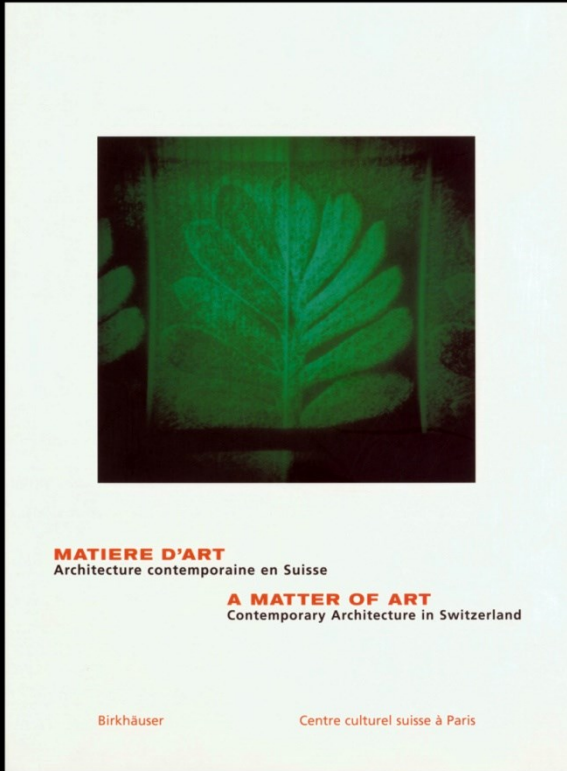
Swiss Made

New Architecture
from Switzerland

Steven Spier
with Martin Tschanz

Photographs by
Christian Richters

Thames & Hudson

MATIERE D'ART

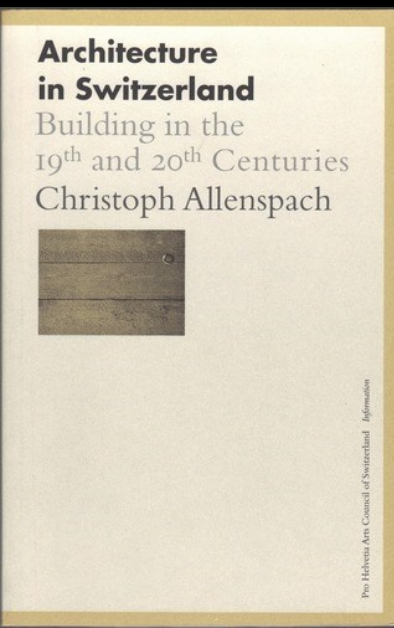
Architecture contemporaine en Suisse

A MATTER OF ART

Contemporary Architecture in Switzerland

Birkhäuser

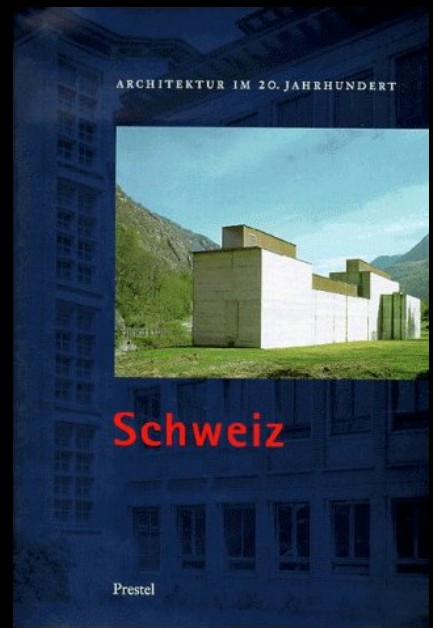
Centre culturel suisse à Paris

Architecture in Switzerland

Building in the
19th and 20th Centuries
Christoph Allenspach

Pro Helvetia Art Council of Switzerland Information

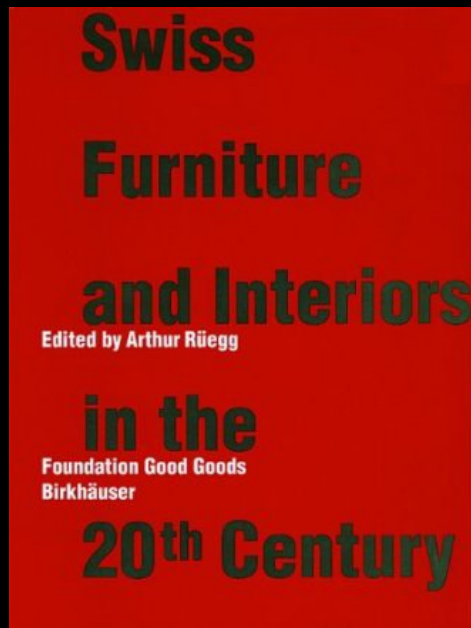

ARCHITEKTUR IM 20. JAHRHUNDERT

Schweiz

Prestel

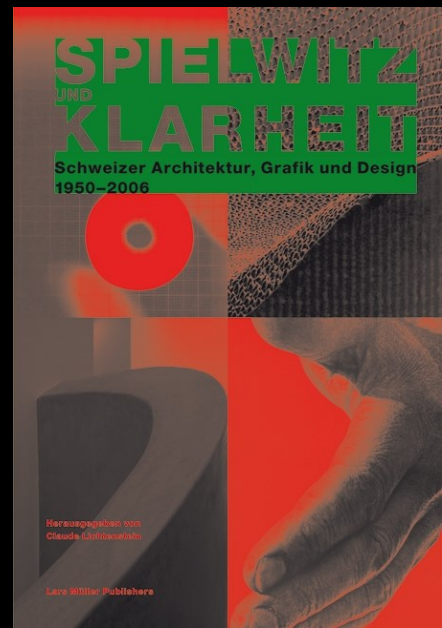

Swiss Furniture and Interiors

Edited by Arthur Rüegg

in the
Foundation Good Goods
Birkhäuser

20th Century

SPIELWITZ UND KLARHEIT

Schweizer Architektur, Grafik und Design
1950–2006

Herausgegeben von
Claude Lütjensschütz

Lava 9001er-Verlag

II. vh. követően megbízható színvonalú, kiváló minőségű, unalmas, szociálisan elkötelezett modernizmus.

Svájci kortárs építészet

- Kulturális fenomén – 80-es évektől
- A nemzeti identitás mint közös nevező visszautasítása
- Svájci doboz, minimalizmus, új egyszerűség
- Az egyszerűségre, a szerkezeti tisztaságra törekvés, a gazdaságosság, a formai szegényesség, mely korábban is jellemző volt, sokkal kifinomultabb formában jelentkezett.
- Az építési helyre, az anyagokra, azok összeillesztésére, a helyi hagyományokra érzékenyen reagáló építészet.
- A kézműves tudás és fejlett építőipart igénylő részletképzés együttes jelenléte
- A technika kérdésköre: a szerkezet igazságát demonstratívan felmutató épülethez, bizonyos archaikus, az építészet alapvető technikáihoz, az összeállításhoz, az egymásra fektetéshez, az összeerősítéshez és a felhalmozáshoz köthető.
- Magas építési minőség, technológia fejlettség, innováció

Olgiate, Valerio, Schleife apartmanház, Zug, 2008-2012

- Formai egészség - téri szegényesség
- Központjában az építészeti tárgy áll, ennek alakítása formai kérdésként jelenik meg. Építészeti autonómiája
- Elmozdulás az építészeti jelentés problémájától az építészeti tárgy érzékelése irányába az érzéki, anyagi minőségeket, a szerkezeti tektonikát, az anyagok összeillesztését előtérbe állító formálásmód.
- A posztmodern építészeti szemiotikai, kulturális háttérismereteket igénylő elitista eszközrendszerének helyét a kép, az atmoszféra veszi át.
- Általánosság nem jelenti a specifikumok hiányát, hanem a szubjektív és tetszőleges formalizmus visszautasítását. (Steinmann)
- Forrásai: Aldo Rossi neo-racionalizmusa, és Robert Venturi és Denise Scott Brown neo realizmusa

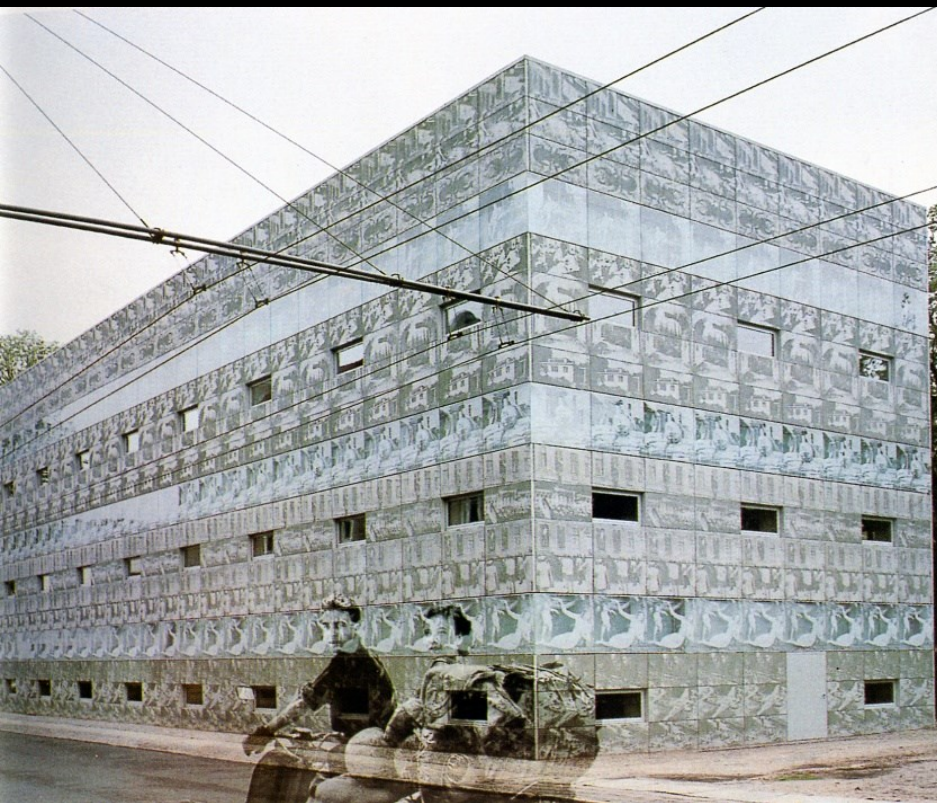

Olgiati, Valerio, Általános iskola (Oberstufenschulhaus) Paspels, Svájc 1996-98

Bipolaritás vagy ambivalenciák

- kötődés a lokális és a globális kultúrához
- Andrew Bowie: a racionalizmus dialektikus ellentéte a szubjektivitás (tárgyilagosság és művészet) (érzéki és racionális forma) „inherens modern ambivalencia”
- Kicsapongás és aszkézis –Moravánszky
- Spielwitz und Klarheit
- Hagyomány és progresszió
- Max Frisch: A minőségi építés megszállottsága egyfajta kompenzáció a morális kompromisszumokért. Praktikus cselekedeteket a morális választás súlyával lássák el, az építészetben részletekbe menekülésben, az átlagos diktatúrájában tükröződik.

H&deM, 105, Eberswalde Egyetem Könyvtára, Eberswalde, 1997-1999

**SPIELWITZ
UND
KLARHEIT**
SCHWEIZER ARCHITEKTUR,
GRAFIK UND DESIGN 1950-2005

Herausgegeben und verfasst
von Claude Lichtenstein

Lars Müller Publishers

FORM
Kornhuber

Miért figyelünk Svájcra, s miért nem a svájciak figyelnek ránk?

(Szőranya emlékeznek: Szabadságot Svájcnak!)

-Példa (minta?)

- kis ország, mégis élen jár az építészetben
- műszaki felsőoktatás BME – ETH
- Tendenza, nyolcvanas évek
- regionális építés problémája a magyar építészetben, ezredforduló

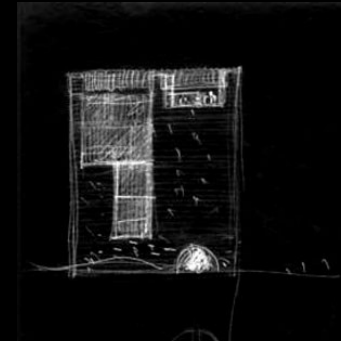
- Új kulturális jelenségek: Swissbox, digitális fabrikálás, építészet és művészet intenzív kapcsolata, stb.

- Lehetséges út a posztmodern építészet parttalanná váló, olykor konzervatív építészeti irányzataival szemben. Hogyan kapcsolható össze a tradíció és a modernitás? Hogyan kíméljük a kultúrát a szélsőséges kilengésektől?

- Szinkretizmus: kizárás helyett párhuzamosság, egymást kiegészítő gazdagító összetevők, globális és lokális jellegzetességek együttes jelenléte.

- Folyamatos hagyomány, háborítatlanul fejlődő kultúra

- Svájci építészet nemzetközi jelenléte (munkák, díjak, konferenciák)

Mario Botta, családi ház, Riva San Vitale, 1971-73

Aldo Rossi

Analitikus megközelítés: az épületek **tipológiai**, illetve a város **morfológiai** megközelítése, racionális eszközök segítségével vizsgálta tárgyát, melyeket fejlődésük és történetük folytonosságában szemlél.

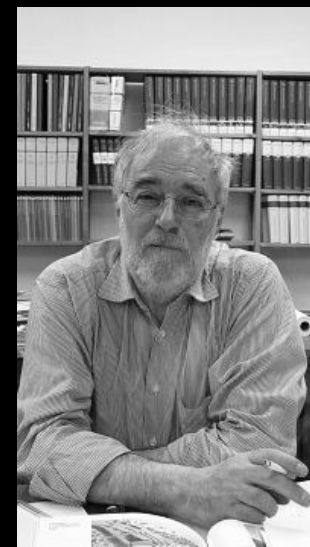
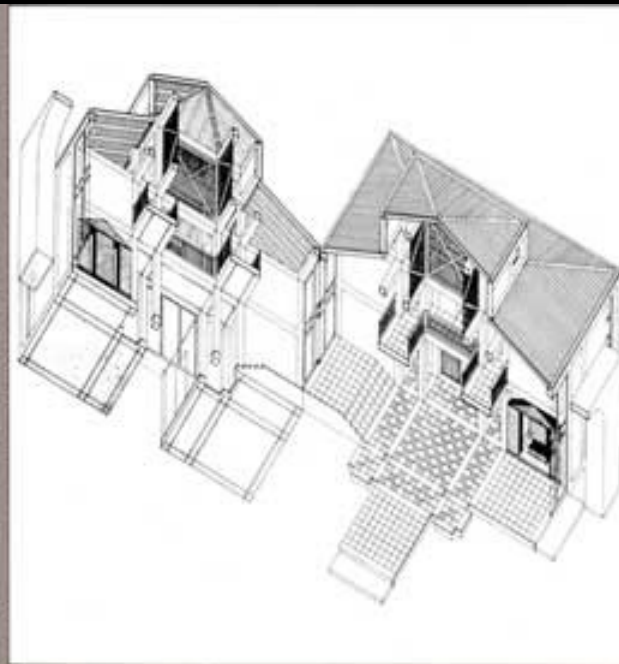
Analógikus megközelítés: a **referencia és az analógia ideája**, mely amellett érvelt, hogy a város beazonosítható, közösen használt formákból és jelekből is áll. **A jelentéssel bíró formák fennmaradását állította a történelemben**, ahol az épületek tényleges tárgyi valósága és szimbolikus kifejezőereje az, ami a hely identitásának megteremtésében részt vesz. Az archetipikus formákat, melyek a régivel analóg építészet létrehozásának eszközei voltak, Jung nyomán a társadalmi tudattalanban működő archetipusok mintájára képzelte el.

Analóg építészet

Fabio Reinhart és Bruno Reichlin (Rossi asszisztensei) (Reichlin & Reinhart)

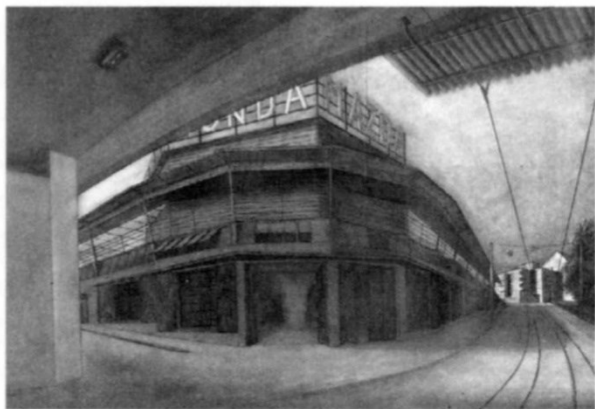
Fabio Reinhart 1983 tanszékvezető (Luca Ortelli, Santiago Calatrava és a Miroslav Sik)

Szakítás az avantgárral, fasiszta építészet, anonim építészet és anakronisztikus építészet tanulmányozása. Szuburbánus mesterkéletlen tradicionalizmus, regionalizmus. alsó középosztály és munkás negyedek karaktere-mindennapiság, a populáris művészeti formák világa (képregény, forgatókönyv)

Analog építészet

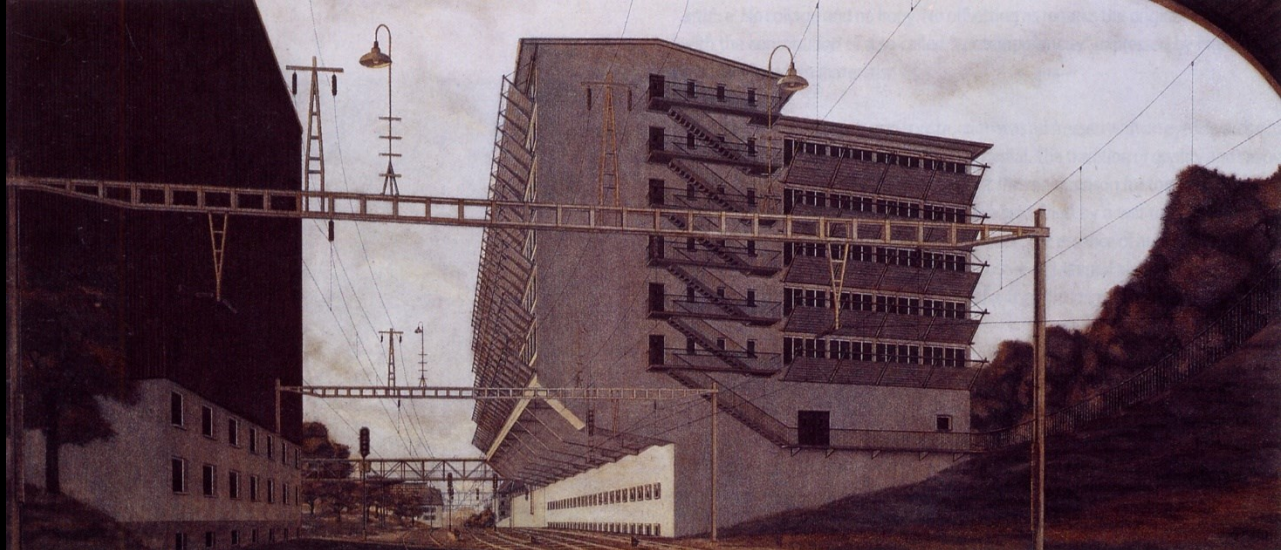
1987 Zürich Architektur Forum (Conradin Clavout, Andrea Deplazes, Christian Kerez, Quintus Miller, Valerio Olgiati)
1988 Analoge Architektur, Edition Boga, Zurich

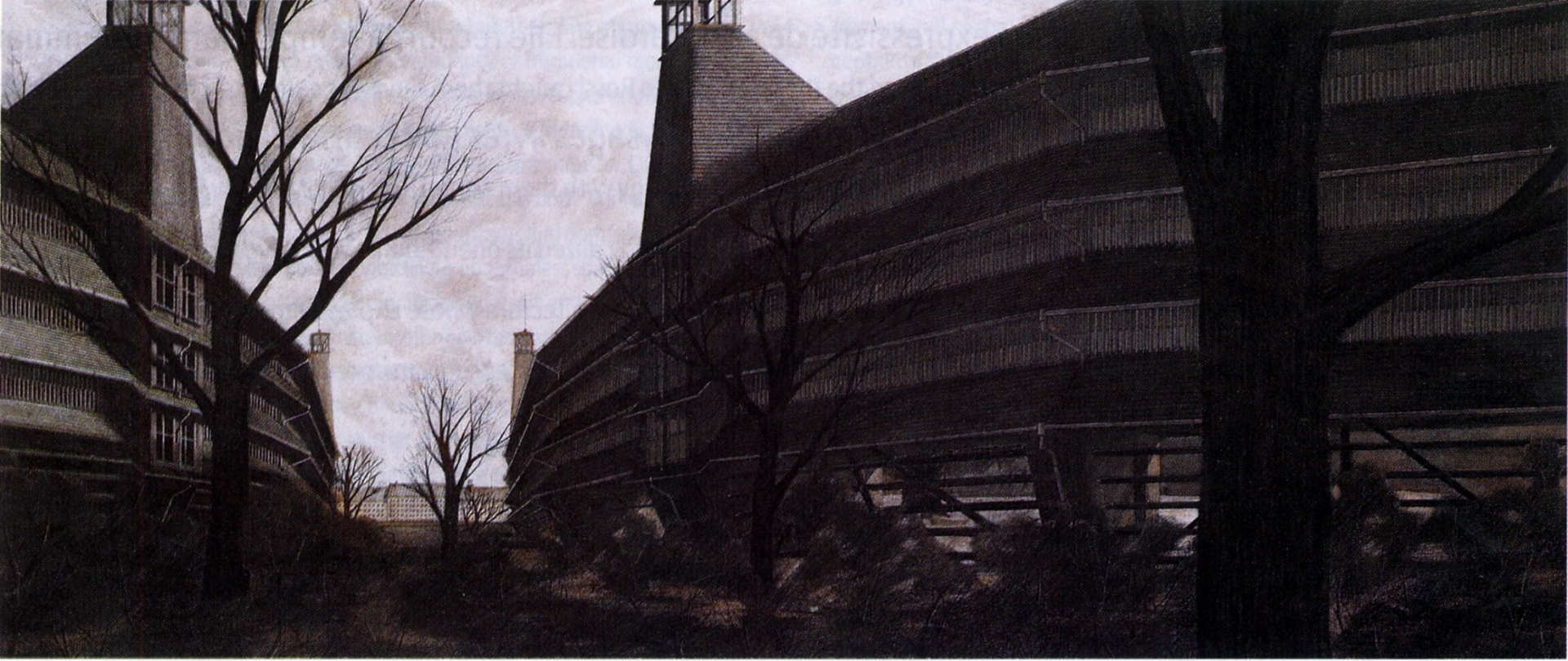

Andreas Deplazes, Projekt Autohaus in Zürich-Oerlikon 1987. In: Miroslav Šik (Hrsg.): Analoge Architektur. Zürich: Thomas Boga, 1987.

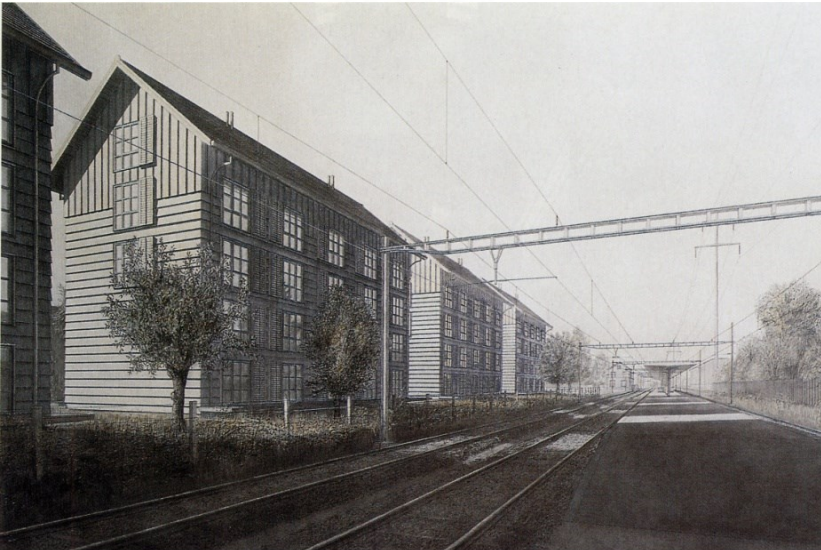

Andrea Deplazes, Projekt Wohnhaus in Zürich-Riesbach 1986/87. In: Miroslav Šik (Hrsg.): Analoge Architektur. Zürich: Thomas Boga, 1987.

10. Miroslav Sik, logements, Berlin-Moabit, 1989

Urs Füssler, logements, Zurich, 1988

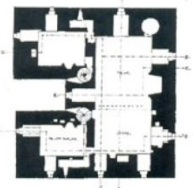
Konrad Hürlimann, garage, Zurich, 1988

Miroslav Šik: And now the Ensemble!!! (Vence 2012)

Miroslav Šik, Daniel Studer, Zenészlakások,
Bienenstrasse, Zurich, 1992-1998

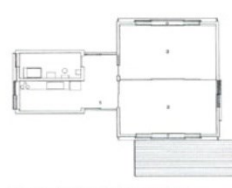
Casa de Barcelona, España, 1929
Las escaleras están empotradas en las muros.
El eje espacial principal se vertebra sobre el eje central puntual centralizado.
F. y J. Sureda, Carlos, Barcelona, 1929.
The stairs are set into the walls.
The main spatial axis is defined by the four directions.

Mesa de comedor en la casa de Miquel Obiols.
Comedor Obiols, vino Rocabres.
Miquel Obiols y Miquel Obiols's house
Rocabres, Spain, French style.
© Antoni Gaudí

Casa Mario Taqueu Blercourt, Vila Nova Afonso, São Paulo, Brasil, 1958
Una de las cinco casas donde me gustaba vivir.
Mario Taqueu Blercourt, Vila Nova Afonso, São Paulo, Brasil, 1958.
One of the five houses I actually live in.
© Nelson Kon

Casa Tanikawa, Kazuo Shinohara, Japón, 1958
Tanikawa House, Kazuo Shinohara, Japan, 1958

Mis esposa, mi hijo, 1962
Es un hombre feliz. Tiene una esposa, una hija,
un pequeño hijo y vive en un cénico cabaño.
En San Francisco, CA, 1962.
He is a happy man. He has a woman, a daughter,
a handsome youngster, and he lives in a warm cottage.
© Valerio Olgiati

Casa Tanikawa, Kazuo Shinohara, Japón, 1958
La casa parece descender del suelo, aunque está compuesta de tres partes iguales.
Tanikawa House, Kazuo Shinohara, Japan, 1958.
This house appears simply to float in a composition of three equal parts.
© Shinohara Kazuo

Museo de Historia de Santa Catalina, Antioquia, Perú
Las paredes pintadas son como si fueran un color.
El agua es un color terroso, el azul es un color extraordinariamente artificial.
Santa Catalina Museum, Antioquia, Peru.
The walls painted are not, the painted one blue.
The water is a brown color, the blue is extremely artificial.

Ruinedel Niemann, Christian K, 1948
Christen es un animal.
Ruinedel Niemann, Christian K, 1948.
Christen is not an animal.
© V&P Architects, 2008

Mano de hierro en Cusco, Perú
Inconcebible precioso.
Una obra de Cuzco, Perú.
Inconceivable precious.
© Antoni Gaudí

Jardín en Beirut, Suria Marx
© paraiso.
Garden in Beirut, Suria Marx.
One paradise.

Casa en Ashikita, Kazuo Shinohara, Japón, 1977
Una de las cinco casas donde me gustaba vivir.
House in Ashikita, Kazuo Shinohara, Japan, 1977.
One of the five houses I actually live in.
© Shinohara Kazuo

Palacio Ducal, Jovet Hoffman, Bruxelles, Bélgica, 1969-1971, Marie Perle
Ducal Palace, Jovet Hoffman, Brussels, Belgium, 1969-1971, Marie Perle

Francesco Guardi, Canales en Venecia, 1765-1770
Venecia.
Francesco Guardi, Canales en Venecia, 1765-1770.
Venice.
© Antoni Gaudí

Casa Merino de Rocha, Paulo Merino de Rocha, São Paulo, Brasil, 1980
Una de las cinco casas donde me gustaba vivir.
Paulo Merino de Rocha House, Paulo Merino de Rocha, São Paulo, Brasil, 1980.
One of the five houses I actually live in.
© Antoni Gaudí

Katsushika Hokusai, Vista del monte Fuji, 1827, Grabado en madera
Katsushika Hokusai, View of Mount Fuji, 1827, Woodblock

Palazzo Obiols, Lago de Coma, Italia, Grabado en cobre
Este cuadro ha cambiado al nivel de la cabecera de mi cama durante 40 años.
Palazzo Obiols, Lago de Coma, Italy, Copper engraving.
This picture has hung exactly at head level near Miquel Obiols's bed for 40 years.
© Antoni Gaudí

Centro comercial en Montevideo, Baudilio Basso, Uruguay, 1965
Las formas derivan de cálculos estructurales.
Shopping center in Montevideo, Baudilio Basso, Uruguay, 1965.
The form originates in static calculations.
© Antoni Gaudí

Castello de Borchta, España, 1420
Ruralista Castle, Borchta, 1420

Parque de la Torre, Agri, 1966
Me he casado, me va una combinación de este y de otro tipo.
A casa se puede hacer así o así.
Parque de la Torre, Agri, 1966.
I've got married, it's a combination of this and that type.
The top of the mountain has been cleaned.
© Antoni Gaudí

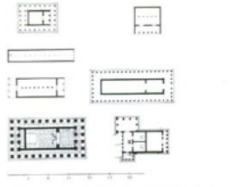
Estrecho de Sion, Sion, 1966
Sion, Sion, 1966.
© Antoni Gaudí

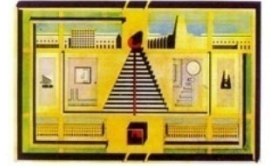
Monte Alban, Chiapas, México
La cima de la montaña ha sido desmontada.
El muro que queda forma la base para una proyección 'vertical' del universo.
Monte Alban, Chiapas, México.
The top of the mountain has been cleaned.
The slant of the mountain forms the base for the cubic projection of the universe.

El lago sagrado del Templo de Hathor, Dendera, Egipto
Holy Lake in the Temple of Hathor in Dendera, Egypt

Plano de templo pánico construido entre el siglo VIII y IX, en la C.
Structural plan of a Pano temple constructed between the 8th and 9th centuries in C.

Convento de San Gabriel, Aldo Rossi, Milán, Italia, 1969
Planta baja. Fantástica construcción.
San Gabriel Convent, Aldo Rossi, Milán, Italy, 1969.
Ground floor. Fantastic construction.
© G&P

San Konstantinovich Anosovskiy, Gran villa del puerto de Subotopol, 1922
San Konstantinovich Anosovskiy, Grand villa of the harbor of Subotopol, 1922

Casa Sarmiento, José Luis Sarmiento, California, 1950, 1960-1965
Una de las cinco casas donde me gustaba vivir.
Casa Sarmiento, José Luis Sarmiento, California, 1950, 1960-1965.
One of the five houses I actually live in.
© John Sadler Foundation

Taj Mahal, India
Una gran obra.
Taj Mahal, India.
© Antoni Gaudí

Home Roguich, Escultura de Los Aban
Lámpara en papel, México, 2014, México 1998.
Home Roguich, Aban Light Sculpture.
Paper lamp, México, 2014, México 1998.
© V&P Architects, 2008

Revestimiento de terracota, Luisa M. Tulliani, Curitiba, Brasil, 2010
Terracotta cladding, Luisa M. Tulliani, Curitiba, Brazil, 2010.
© Antoni Gaudí

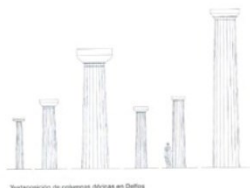
Mis esposa, mi hijo, 1962
El edificio blanco con las escaleras está situado en el centro exacto del jardín.
Mi esposa y mi hijo, 1962.
The white building with the staircase is located exactly in the center of the garden.

Iglesia de Flores, Italia
Iglesia de Flores, Italia.
© Antoni Gaudí

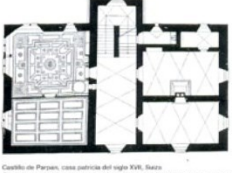
Casa Kurokawa, Tokio, André, Adhitya, Hiraga, Japón, 1979-1981
Una de las cinco casas donde me gustaba vivir.
Kurokawa House, Tokio, André, Adhitya, Hiraga, Japan, 1979-1981.
© Antoni Gaudí

Verticaciones de columnas clásicas en Delfos
Borobudur.
Verticaciones de Delfos columnas en Delfos.
Borobudur.

Monte Alban, Chiapas, México
La cima de la montaña ha sido desmontada.
El muro que queda forma la base para una proyección 'vertical' del universo.
Monte Alban, Chiapas, México.
The top of the mountain has been cleaned.

Castillo de Perpetua, casa construida del siglo VIII, Italia
Edificio construido a la izquierda del templo, a la derecha, estancias con techos abovedados de arcadas.
Castello di Perpetua, construido siglos, 8th century, Subotopol.
Perpetua Castle in the north of the temple, on the right side, in the light of the temple.

Magashegyi levegő

Joseph Mallord William Turner, Ördöghíd

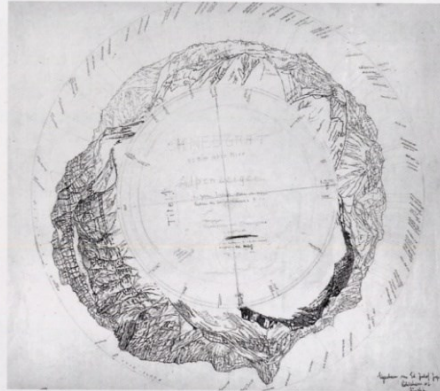
Caspar Wolf, Az ördöghíd, 1777, Aargauer Kunsthauus

Romantika kora – romlatlan, ám zord természet felfedezése – Rousseau

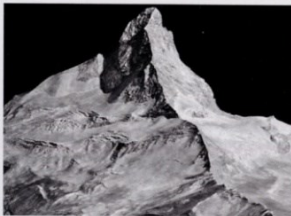
Alpesi ikonográfia kialakulása: Caspar Wolf, Caspar David Friedrich, Ferdinand Georg Waldmüller, Johann Wolfgang Goethe, Hans Baumgartner és Ernst Brunner

Cartography and the art of building relief maps

There is a long tradition of cartography and the art of building relief maps in Switzerland. Xaver Imfeld (1853-1909) and Eduard Imhof (1895-1886), two of the most important figures in this field, have both left significant works in this discipline. Imfeld was employed at the Eidgenössisches Topographisches Bureau and became a pioneer in the planning of mountain railways for tourists. Imhof was a professor for many years, as well as founder of the Institute of Cartography at the Swiss Federal Institute of Technology Zurich (ETH); he remains an influential figure in Swiss mapping history. Imhof taught himself how to model plaster relief maps. His two most important mountain models, Bietschhorn and Windgälle, were created for the Swiss National Exhibition in 1939.

Chneugrat, 360° view of the mountains above Braunwald, Glarus. E. Imhof, 1919.

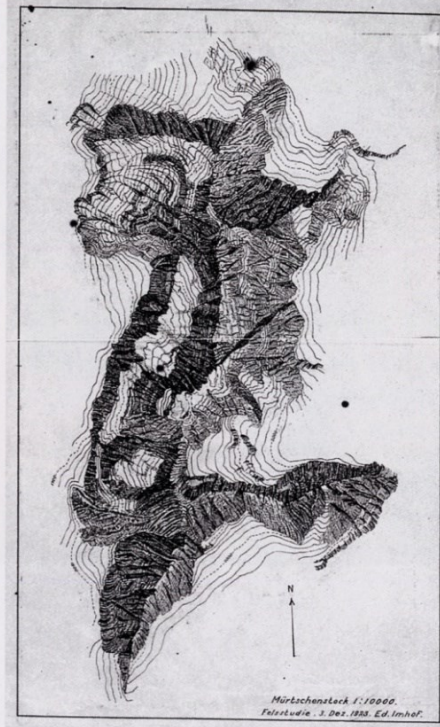
Matterhorn, 1:5000. Xaver Imfeld, 1896.

Mürtschenstock, 1:10000. Eduard Imhof, 1920-22.

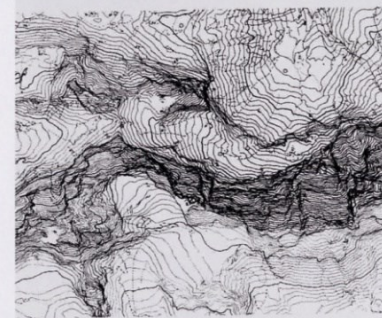
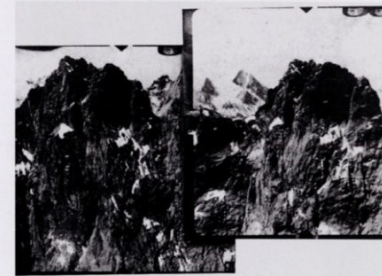
Mürtschenstock, 1:10000. Eduard Imhof, 1920-22.

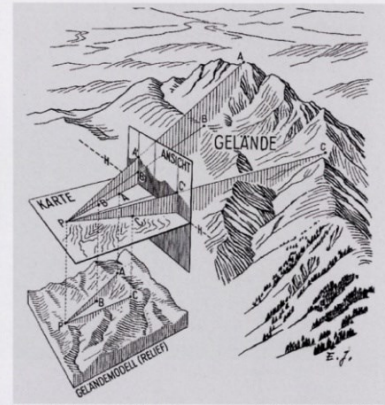
Mürtschenstock, rock study, ink on glassine. Eduard Imhof, 1923.

Eduard Imhof modelling the Windgällen relief, 1938.

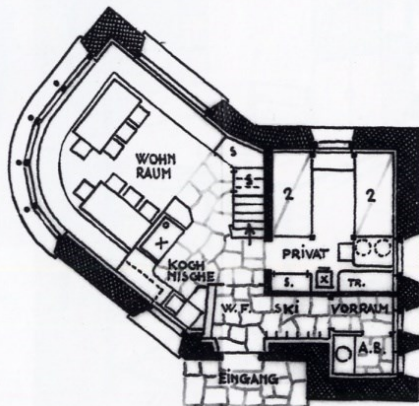
Isohypses and a pair of stereo photographs of Windgälle, essential for modelling the relief. Eduard Imhof.

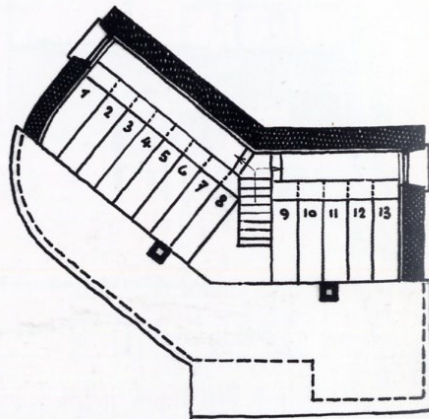
Synopsis of topographic view, map and model. Eduard Imhof, 1950.

Grosse Windgälle, 1:2000. Eduard Imhof, 1937-39.

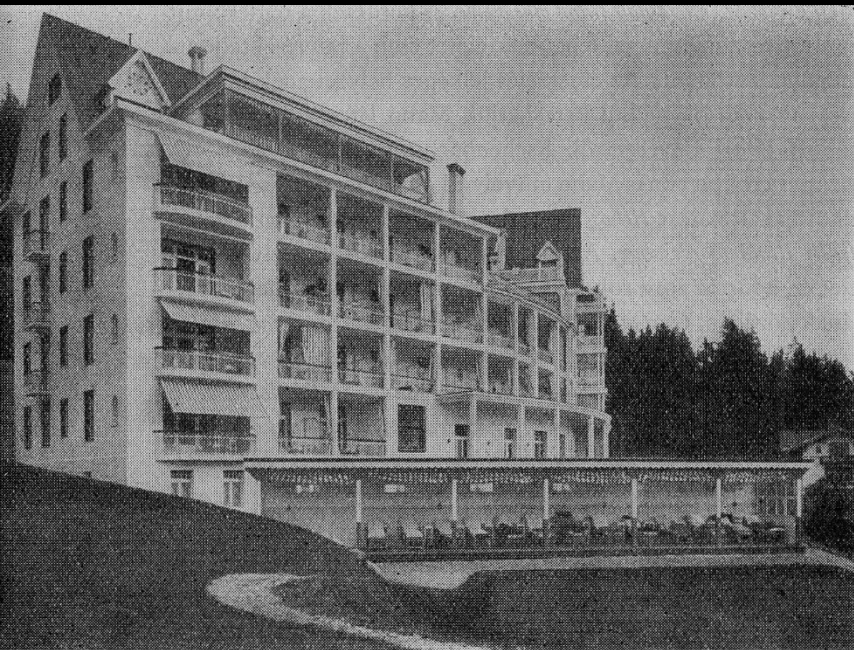
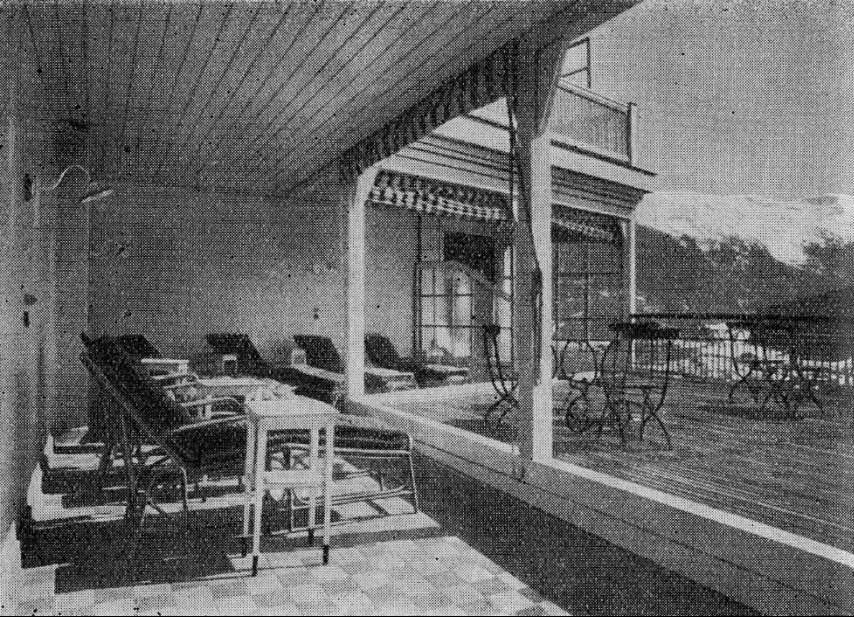
ERDEGESCHOSS

OBERGESCHOSS

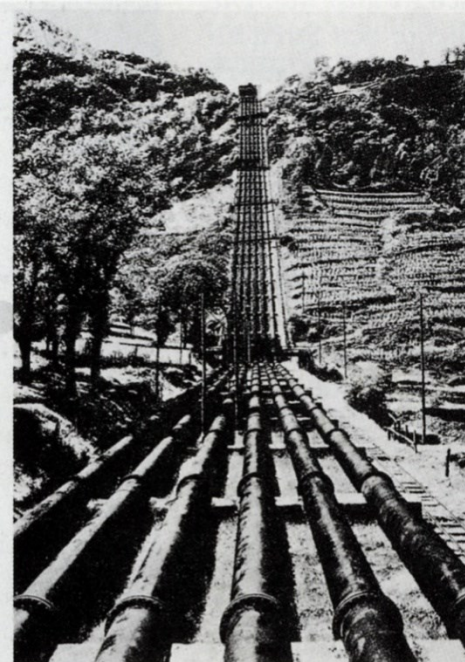
- A Hegymászás a természet legyőzésének egyik szimbolikus formájává válik.
  - Természeti, építészeti és antropológiai inventárium.
  - Hegymászás, az alpesi sízés, a hegyi turizmus
  - Természetvédelem és hazaszolgálata
- Svájci Alpesi Klub , 1863
(SAC, Schweizer Alpenclub)
Planaurahütte

Werbung für Arosa, Entwurf Hugo Laubi, nicht ausgeführt, 1940

- Svájci Örökségvédelem (Schweizer Heimatschutz, 1907)
- Svájci Természetvédő Szövetség (Schweizerische Bund für Naturschutz, 1909)

- Svájci Nemzeti Park
- Agrárpolitika

Druckleitung Kraftwerk Brusio (A.-G. Dillinger Hüttenwerke, Dillingen)

ABONNEMENT (SCHWEIZ) 4 NUMMERN FR. 6
 ABONNEMENT (AUSLAND) 4 NUMMERN FR. 8

ADMINISTRATION
 REDAKTION

**A
B
C** 1927/28
 NUMMER **4**

ZWEITE SERIE
 BEITRÄGE ZUM BAUEN

REDAKTION: HANS SCHMIDT (BASEL)
 MART STAM (ROTTERDAM)

Mit dieser Nummer schliesst die zweite Serie dieser Zeitschrift. Ueber die Ausgabe der folgenden Serie können wir noch nichts mitteilen — aber wir werden unsere begonnene Arbeit nicht einstellen, wir werden die Klarstellung unserer Prinzipien nicht aufgeben —
 denn wir haben erfahren müssen,
 dass unsere Architekten ein besseres Geschäft darin sehen, ihre Ware mit „modernem Gestaltungswillen“ aufzufrischen, statt die Mühe konsequenter technischer, wirtschaftlicher und organisatorischer Arbeit auf sich zu nehmen —
 dass unsere Kritiker ein schärferes Auge für unsere gegen die Tradition verstossenden „Fehler“ als für die eigenen überlieferten Gedanklosigkeiten besitzen —
 dass unsere Freunde sich mit Siegesfeiern begnügen, die im heutigen Augenblick, der ein methodisches Eindringen auf allen Gebieten fordert, höchstens den Wert von Schlafmitteln haben —
 dass unsere Profilmacher es so weit zu bringen wussten, dass es heute mehr gefährlich wie atzlich ist, von modernen Ideen zu sprechen —
 dass unsere Philosophen es vorziehen, die Phrasen von der Mechanisierung und Materialisierung des Geistes ins Endlose zu wiederholen, statt die wesentlichen Dinge einer wesentlichen Kultur zu erkennen.

GRENZACHERSTR. 32, BASEL - SCHWEIZ

**A
B
C** FORDERT
 DIE DIKTATUR DER MASCHINE

Die Maschine ist weder das kommende Paradies der technischen Erfüllung aller unserer bürgerlichen Wünsche — noch die nahende Hölle der Vernichtung aller menschlichen Entwicklung —

Die Maschine ist nichts weiter als der unerbittliche Diktator unserer gemeinsamen Lebensmöglichkeiten und Lebensaufgaben.

Aber wir stehen noch im Werden, im Uebergang. Die Maschine ist der Diener einer aus der Renaissance geborenen bürgerlich-individualistischen Kultur geworden. Wie der Diener vom selben Herren bezahlt und verachtet wird, so wird die Maschine vom Bürger zur selben Zeit gebraucht und von seinem geistigen Hofstaat, seinen Künstlern, Gelehrten und Philosophen verdammt. Aber die Maschine ist nicht Diener, sondern Diktator — sie diktiert, wie wir zu denken und was wir zu begreifen haben. Sie fordert als Führer der mit ihr

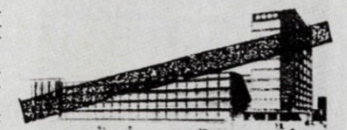
ARCHITETTURA RAZIONALE

Unter dieser Flagge veranstalten 43 junge italienische Architekten zurzeit in Rom eine Ausstellung ihrer Arbeiten.

RATIONELLE ARCHITEKTUR

Erneuerung der Baukunst — Vereinfachung der Formen — Klare, zweckmässige Bauwerke — werden heute auch von den denkenden Architekten Italiens zur Forderung erhoben!

WIR WARNEN vor

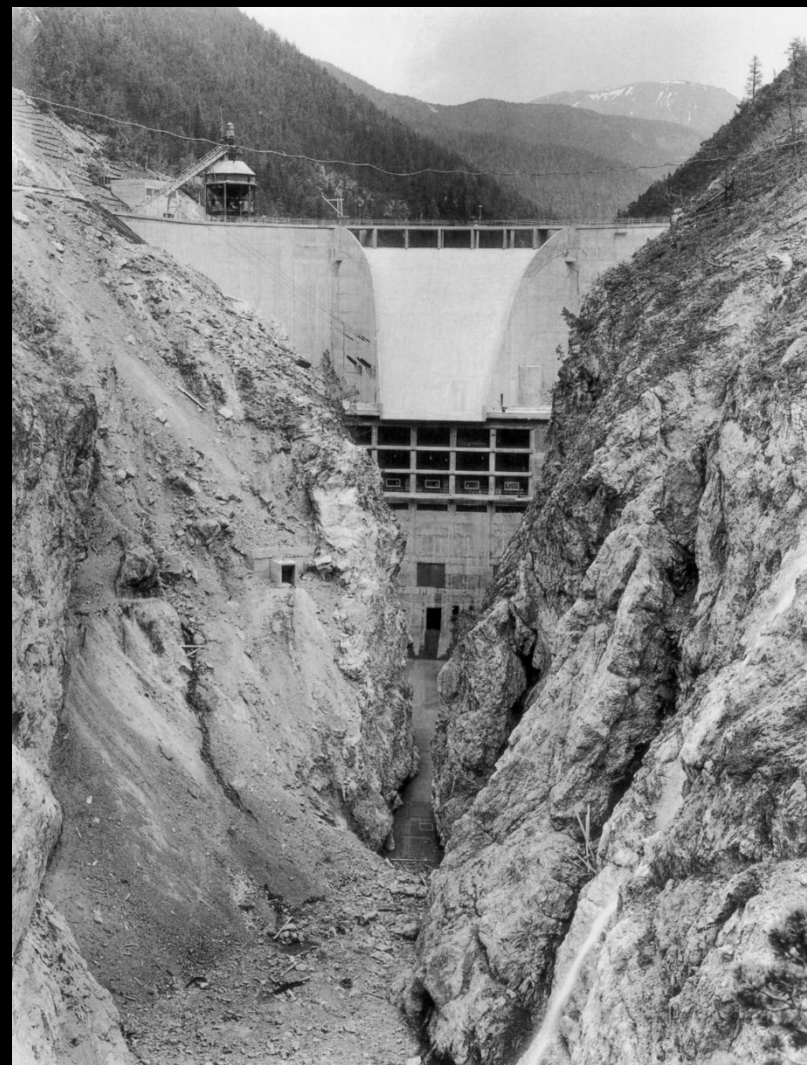
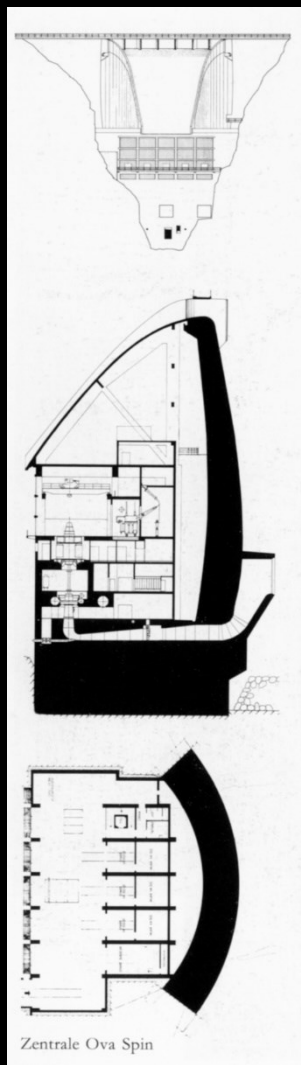

dem Konjunkturkitsch unserer unermüdlichen Innen- und Aussendekorateure, die ihre Boudoirkunst heute auf „Industriebaukunst“ umstellen. (Siehe Abbildung: Tabiettenfabrik Leverkusen von E. Fabrenkamp - Düsseldorf).

ABC folyóirat címlapja, 1927-28

Hans Erni, Magasnyomású vízerőmű vasúti híddal és a Vörös Nyíllal, iskolai szemléltető tábla, 1935

Gazdasági háttország, vízgazdálkodás, ivóvíztartalékok, energiatermelés (egy forrás három tenger)

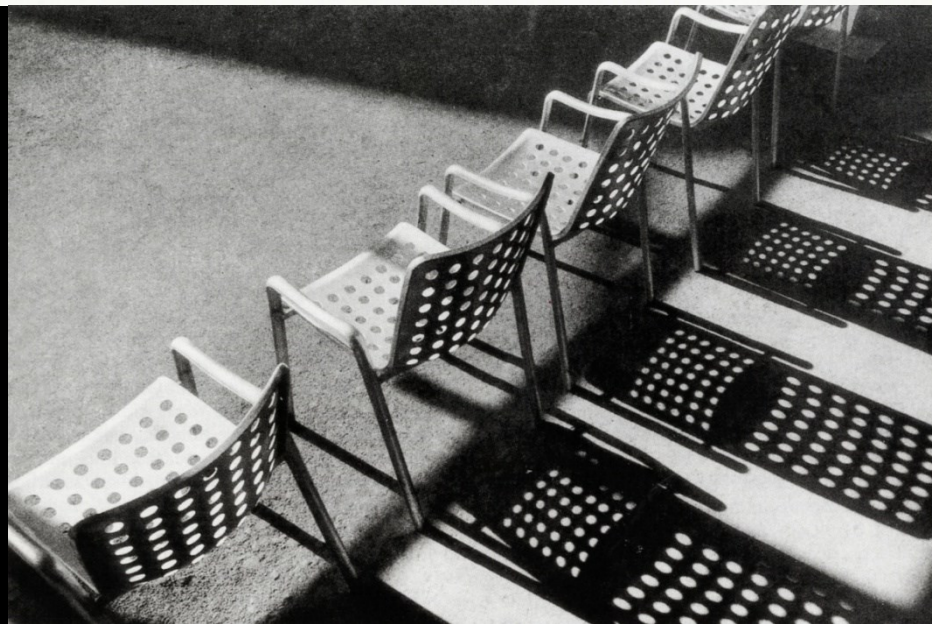
Adolfo de Salis (1914), Conrad Metzger (1962-1969)
Ova Spin vízierőmű , Zernez, Spöl völgy (Svájci Nemzeti Park)

DER ALUMINIUM-PAVILLON ZEIGT ALUMINIUM
IN SEINER VIELSEITIGEN VERWENDUNG

Abb. 209: «Aluminium an der Schweizerischen Landesausstellung 1939 in Zürich.» Zu erkennen sind der Saurer-Alpenbus (links), ein Leichtmetall-Eisenbahnwaggon, der «Rote Pfeil»

(Mitte), ferner Motoren und Motorenteile, eine Kabinenbahn sowie Schiffe und ein Flugzeug. Prospekt der Aluminiumindustrie (Ausschnitt).

Hans Coray, Landi Stuhl, 1939

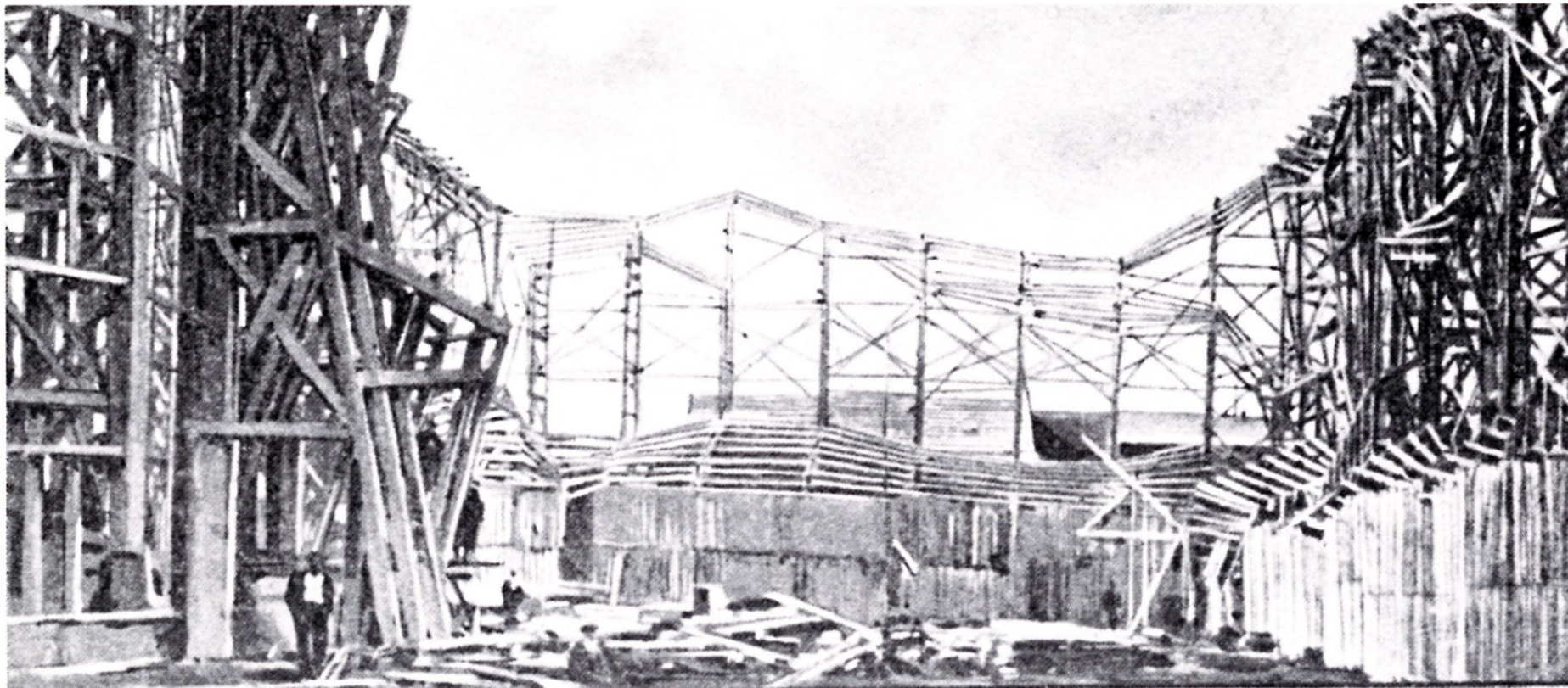

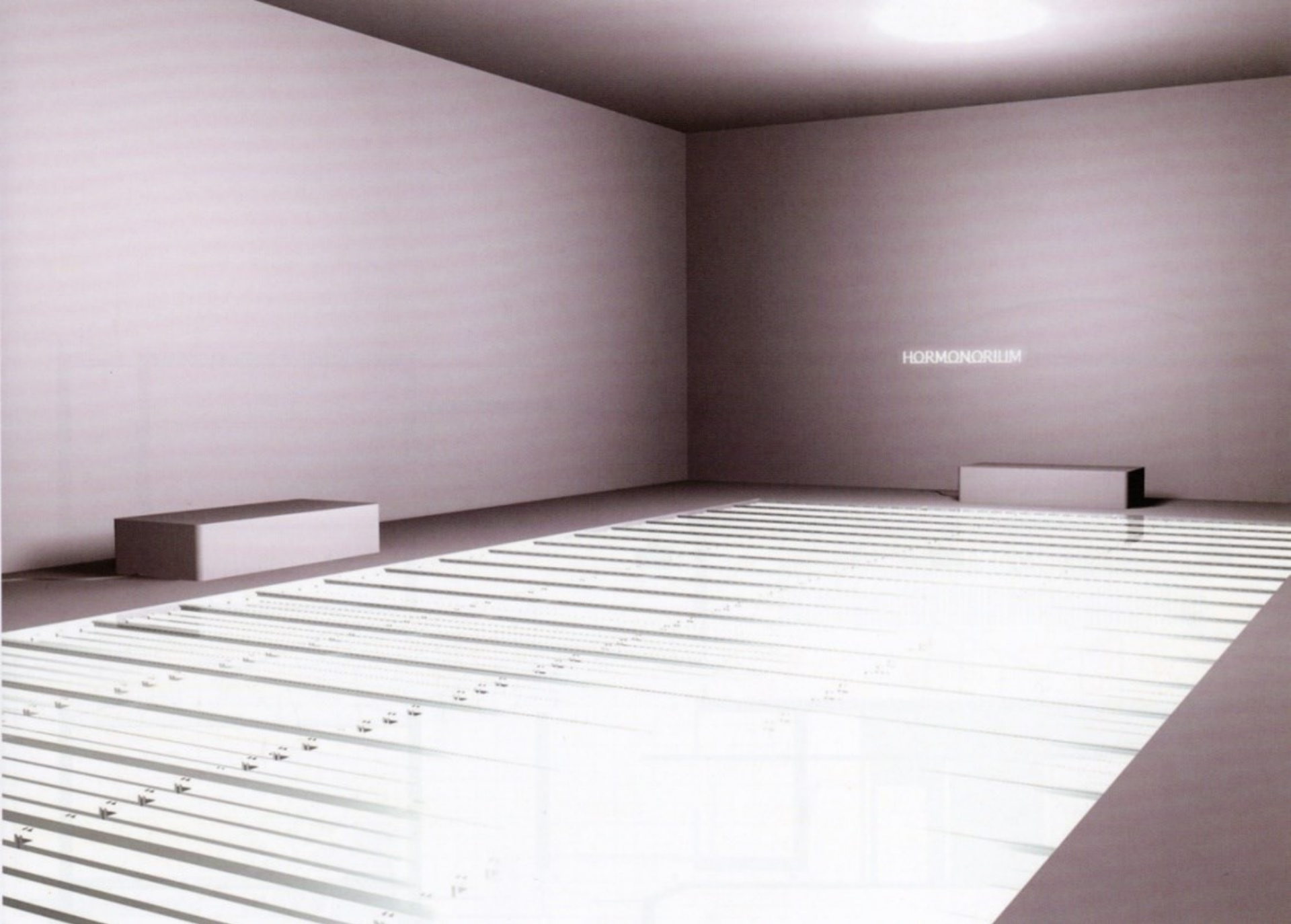
Otto Morach, turizmust népszerűsítő plakát, 1926
Előkép: Landvasser viadukt, Flisur, 1902

Herbert Matter, reklámpakát
a Schweizerische Verkehrszentrale számára, 1935

Svájci pavilon , 1900
Párizsi világkiállítás

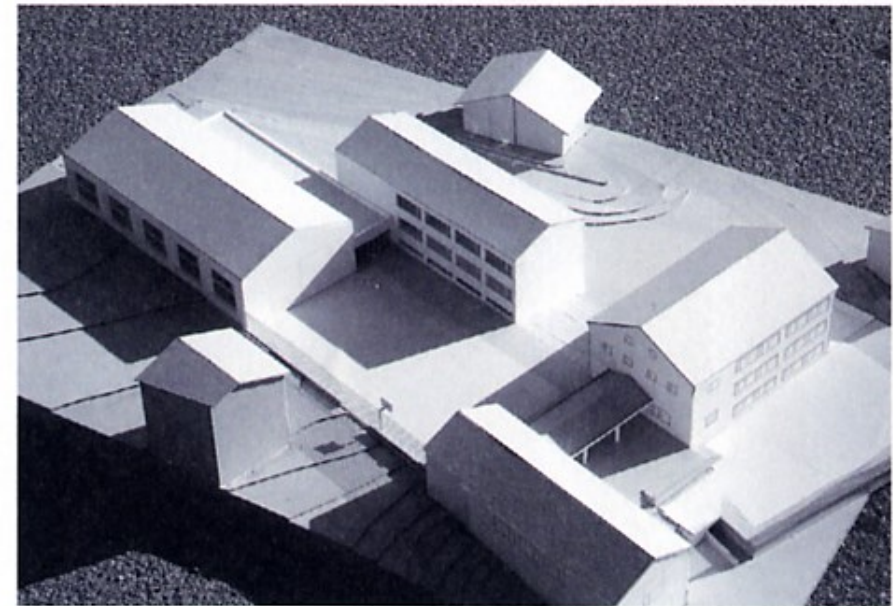

HORMONORIUM

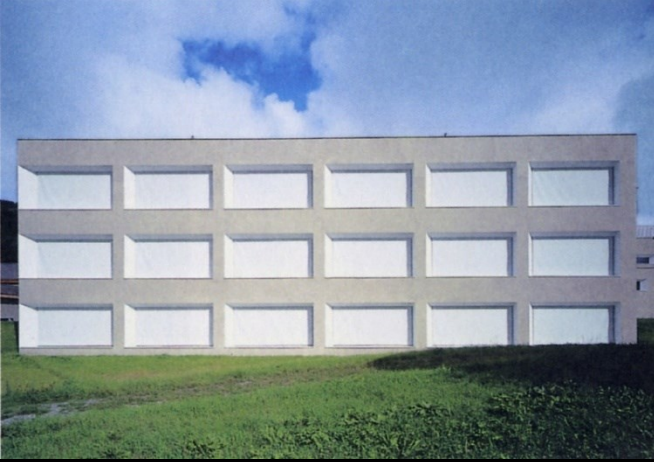

Buchner Bründler, svájci pavilon, Shanghai, 2010

Peter Zumthor, svájci pavilon, Hannover, 2000

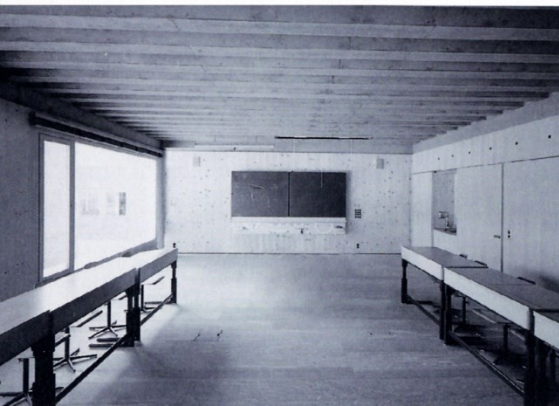
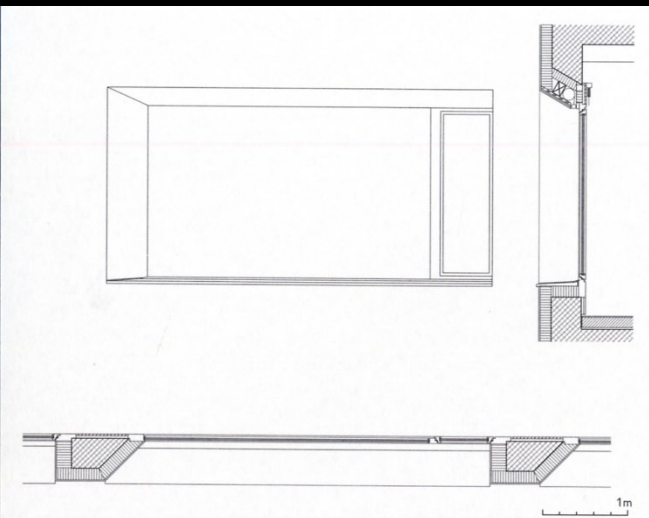

Bearth and Deplazes , Iskola, Vella, 1994-98

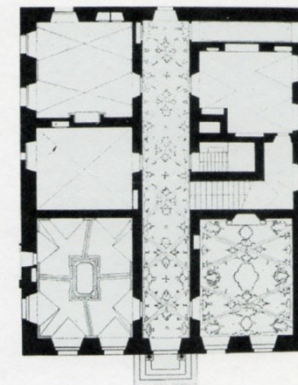
Eingangshalle eines Bürgerhauses im Kt. Graubünden
(Aus: Erwin Poeschel: Das Bürgerhaus im Kanton Graubünden).

Entrance hall of a town house in the canton of
Grisons (From: Erwin Poeschel: Das Bürgerhaus im
Kanton Graubünden).

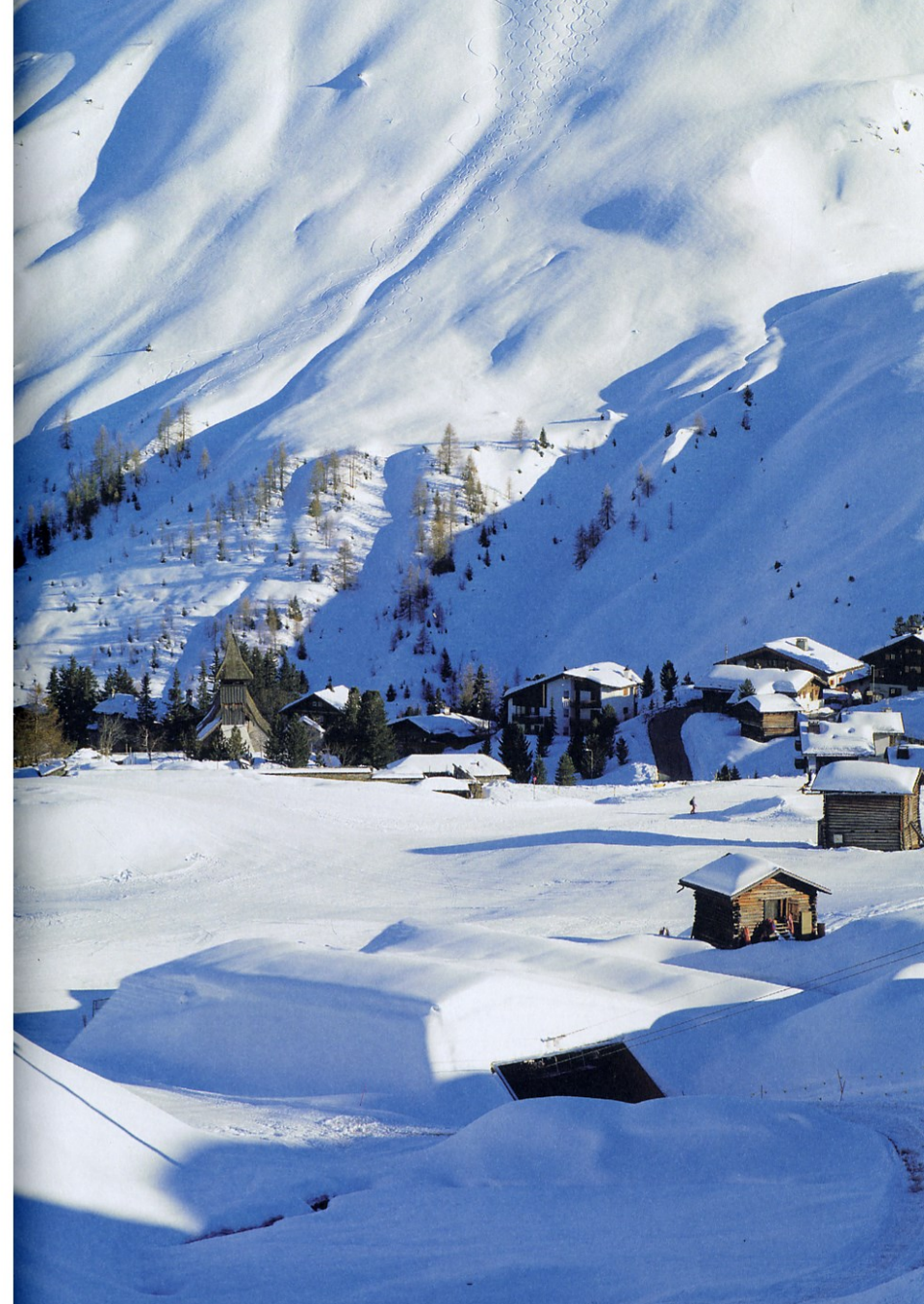
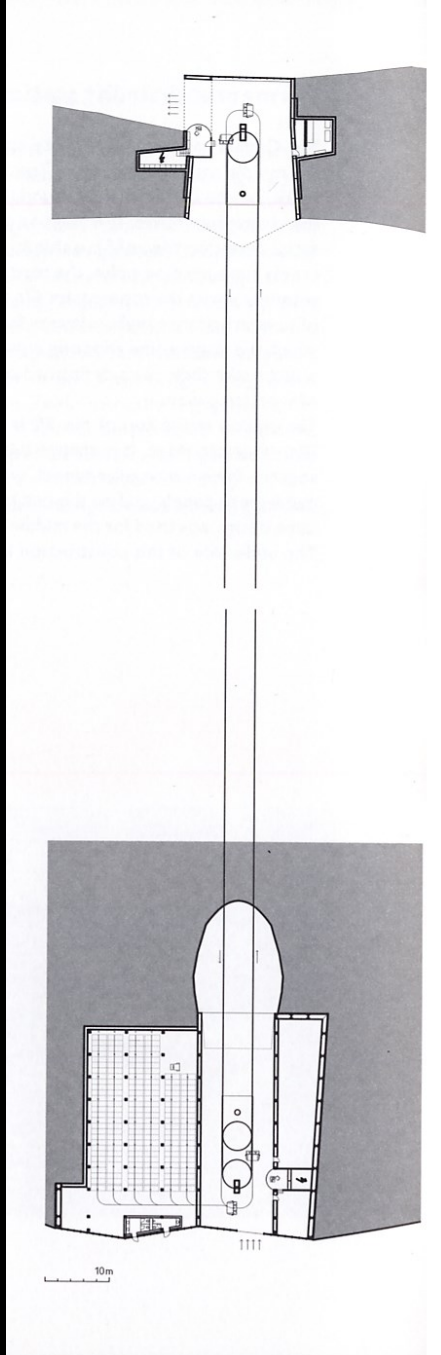
Haus Demont, Vella: Verputzter Strickbau in unmittelbarer Nähe
des Schulhauses (kürzlich zerstört).

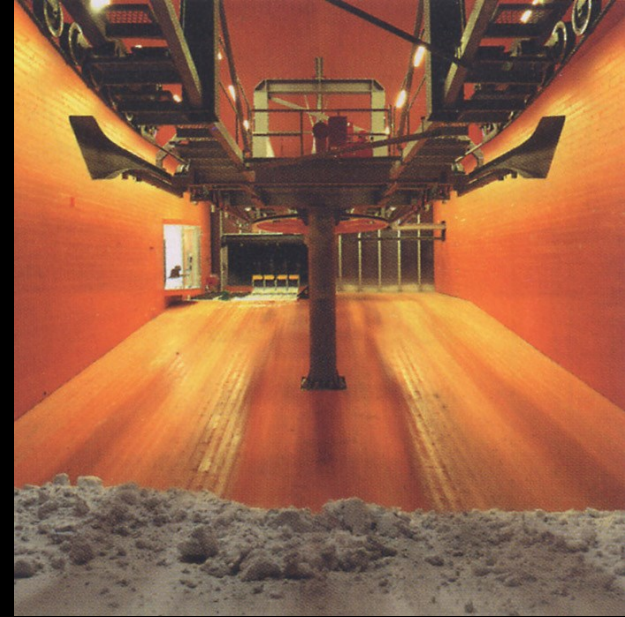
Demont house, Vella: Rendered, log-construction building (recently
demolished) close to the school building.

Deckenspiegel in einem Bürgerhaus im
Kt. Graubünden (Aus: Erwin Poeschel:
Das Bürgerhaus im Kanton Graubünden).

Reflected ceiling plan of a town house in
the Grisons (From: Erwin Poeschel: Das
Bürgerhaus im Kanton Graubünden).

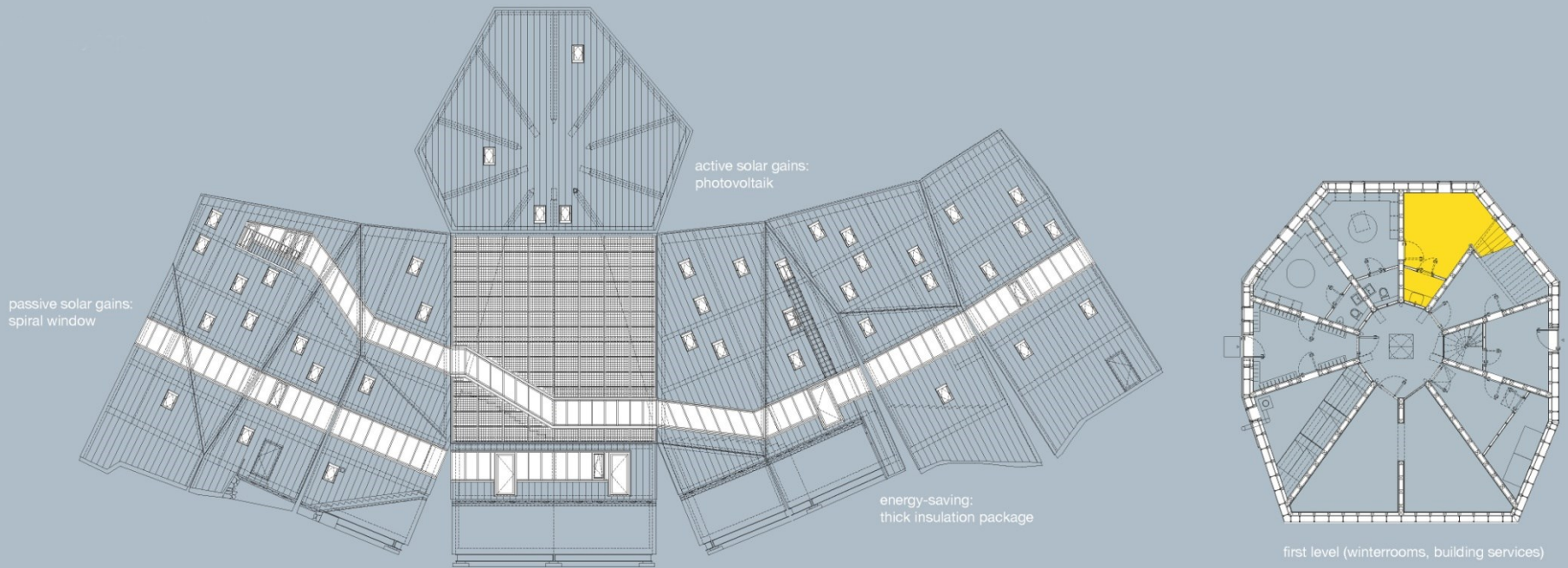

Bearth & Deplazes , Carmennal libegő állomás, Arosa, 2000-2001

Andrea Deplazes, Studio Monte Rosa, Monte Rosa menedékház, Zermatt , 2009

shape the building...

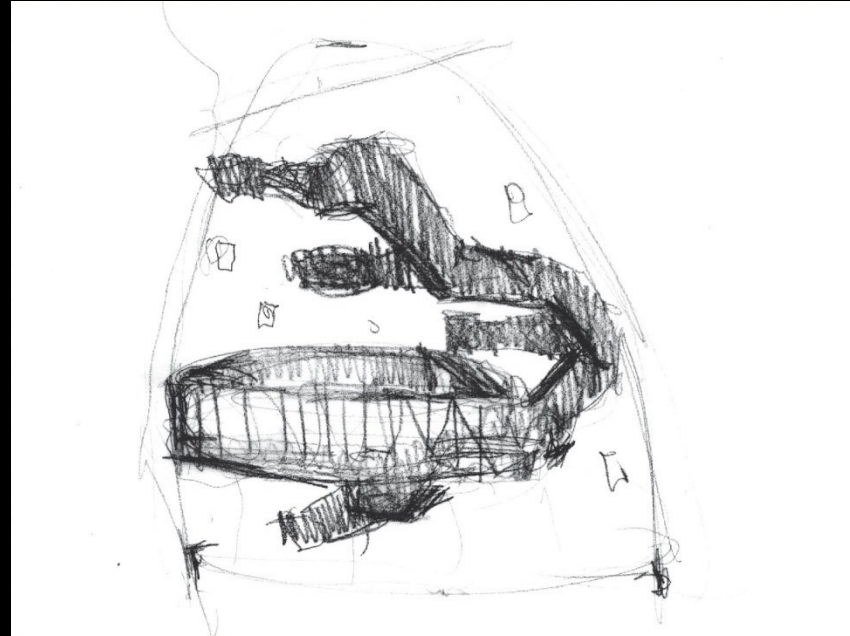
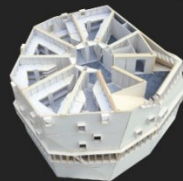
... like a sphere or a cylinder

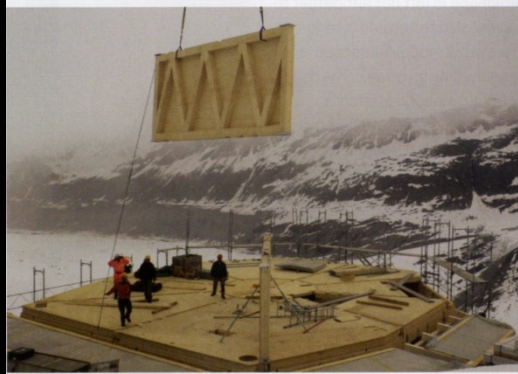
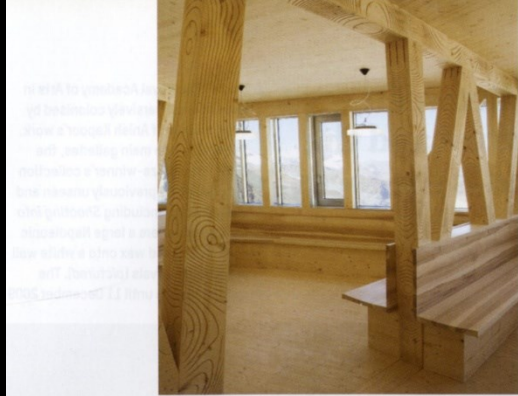
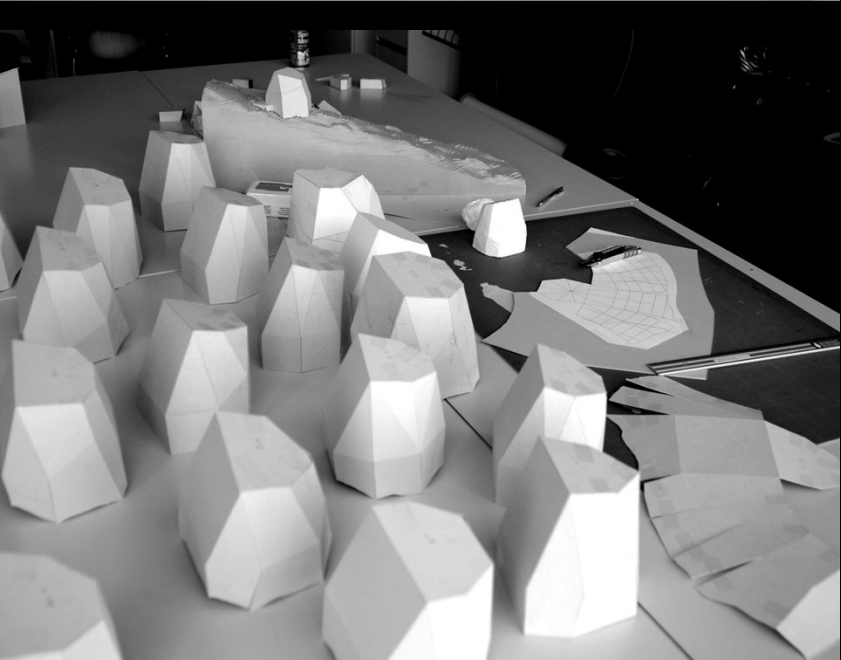
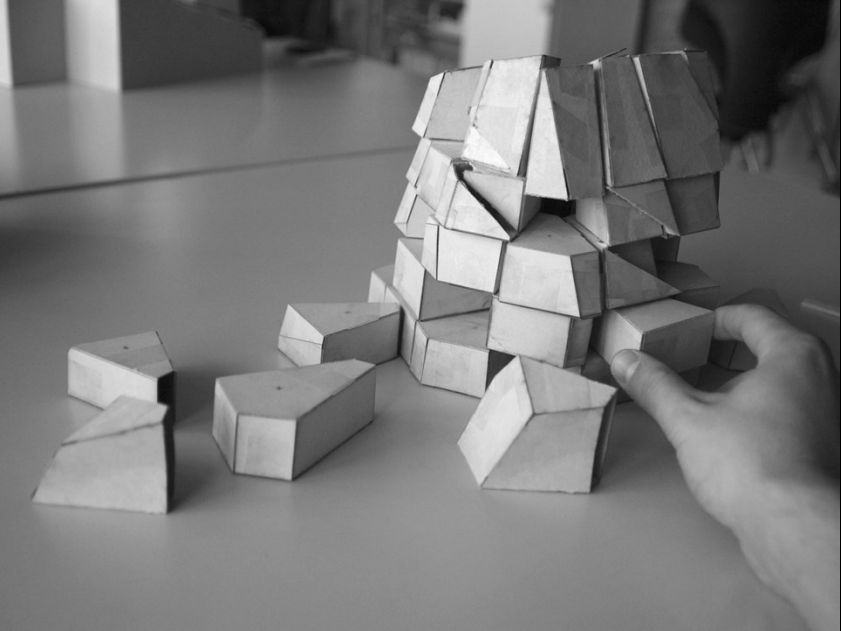
... cut the surface of the sphere

... make a dense package

Andrea Deplazes,
Studio Monte Rosa,
Monte Rosa menedékház,
Zermatt, 2009

Andrea Deplazes, Studio Monte Rosa,
Monte Rosa menedékház, Zermatt , 2009

Andrea Deplazes, Studio Monte Rosa, Monte Rosa menedékház, Zermatt , 2009

Im Kristallhaus

Gesprochen darf in den Tempeln nicht werden, hineinkommen kann man immer - auch in der Nacht. Aber etwas, das unserem Colossalität entgegensteht gibt es hier nicht - die wirken allein durch ihre erhabene Architektur und durch die grosse Stille, die nur von Zeit zu Zeit von feiner Orchester- und Orgelmusik unterbrochen wird. Ein paar grossartige harmonische Gemälde und Skulpturen sind zurweilen zu sehen - aber das Sichtbarzumachende wird immer seltener gezeigt, da es nicht in Einklang mit den überwältigenden Gefühlen der Weltzerbrechung zu bringen ist, wenn zu oft auf Einzelnes und Bestimmtes hingewiesen wird. (Scheerbart in Münchhausen und Clarissa) Nützliche soll nur funktionieren und möglichst wenig in die Erscheinung treten

Baumaterial ist nur Cais. Zwischen der Glasbaut des Raumes und der äusseren Glasbaut des Hauses ist ein grosser Zwischenraum zur Wärmung und zum Luftausgleich. Beide Hülle entsprechen einander nicht. Das ist garnicht nötig. Auch am Körper erlebte man nicht von aussen die Eingeweide. Obere Wände sind ausgebaucht, darunter Galerie für Musik und Zugang zum Turm und zu dem Aussichtsbalkons. Alle Nützlichkeitanlagen im Sockelgeschoss u. Unterbau der Terrassen: Unterkunft- und Erfrischungsräume, Fliegenschuppen, Heizung u. s. w. Das

3 | Crystal building
The crystal building in the Swiss mountains was to be a "Temple of Silence"; its effect was to be the result of "lofty architecture and tremendous quiet."
Fig. 4. Pen and watercolour

Bruno Taut, Alpine Architektur, 1919
Utópikus terv, mely üvegtemplomok építése tesz javaslatot az Alpokban

SCHNEE
GLETSCHER
GLAS

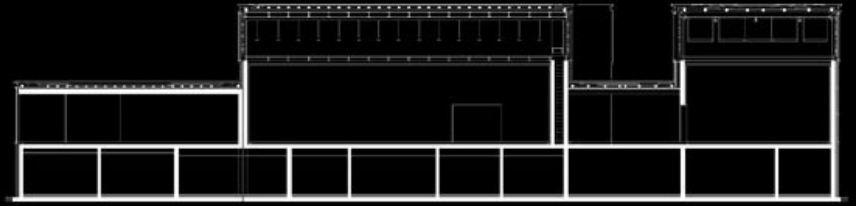
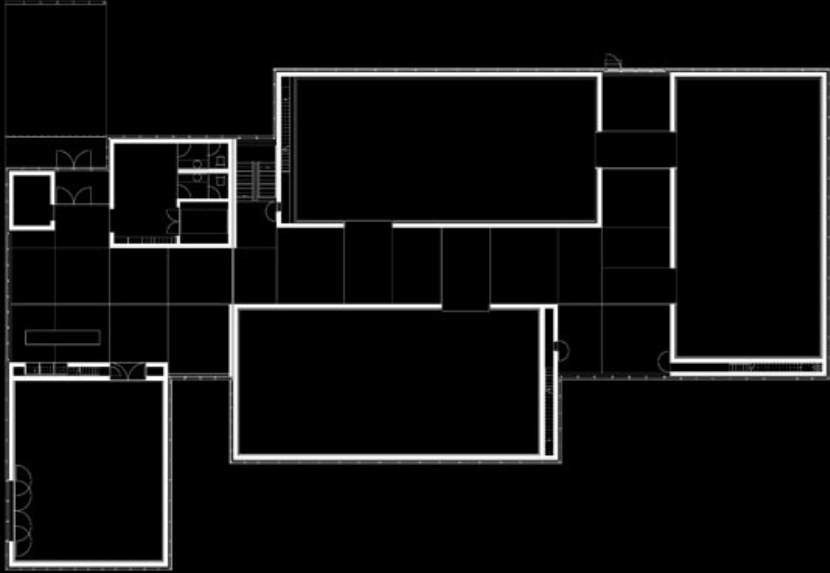
Firn
im ewigen Eise und Schnee überbaut und geschmückt mit Umbauungen, Flächen und Blöcken von farbigem Glase - Berggletscher

Die Ausführung ist gewiss ungeheuer schwer und opfervoll, aber nicht unmöglich. „Man verlangt so selten von den Menschen das Unmögliche.“ (Goethe)

5 | Snow, glaciers, glass
For Taut, building over the Alps was a triad of snow, glaciers and glass. Its realization would have been "extremely difficult and full of sacrifices but not impossible."
Fig. 10. Pen and watercolour

Gigon & Guyer, Kirchner Múzeum, Davos, 1992

Gigon & Guyer, Kirchner Múzeum, Davos, 1992

Gigon & Guyer, Kirchner Múzeum, Davos, 1992